

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

ÚSTAV STAVEBNÍ EKONOMIKY A ŘÍZENÍ

INSTITUTE OF STRUCTURAL ECONOMICS AND MANAGEMENT

**VLIV STAVEBNÍCH INVESTIC DO INFRASTRUKTURY
CESTOVNÍHO RUCHU NA ROZVOJ REGIONŮ**

THE INFLUENCE OF CONSTRUCTION INVESTMENTS IN TOURISM INFRASTRUCTURE ON
THE DEVELOPMENT OF REGIONS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Jakub Fojtů

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. JUDr. Ing. Zdeněk Dufek Ph.D.

BRNO 2024

Zadání bakalářské práce

Ústav: Ústav stavební ekonomiky a řízení
Student: **Jakub Fojtů**
Vedoucí práce: **doc. JUDr. Ing. Zdeněk Dufek Ph.D.**
Akademický rok: 2023/24
Studijní program: B3607 Stavební inženýrství
Studijní obor: Management stavebnictví

Děkan fakulty Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 o vysokých školách a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně určuje následující téma bakalářské práce:

Vliv stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu na rozvoj regionů

Stručná charakteristika problematiky úkolu:

Práce se má zabývat otázkou, do jaké míry se naplňují původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu. Od vstupu ČR do EU se již na našem území realizovaly stovky veřejných stavebních investic v oblasti cestovního ruchu, které byly kofinancovány z evropských kohezních fondů. Práce má ověřit, do jaké míry tyto investice naplnily původní předpoklady, tedy jakým způsobem se projeví v daném území.

Cíle a výstupy bakalářské práce:

V úvodní teoretické části práce student rozebere problematiku kohezní politiky EU ve vazbě na nástroje podpory regionálního rozvoje. Dále zmapuje celkové investice do infrastruktury cestovního ruchu, které byly realizovány prostřednictvím regionálních operačních programů a na celkových statistických údajích ověří, do jaké míry se naplnily původní předpoklady intervencí. Závěrem na vybrané investici z ROP ověří, do jaké míry se po ukončení fáze udržitelnosti naplnily původní předpoklady intervence a jak investice přispěla k rozvoji konkrétního regionu.

Seznam doporučené literatury a podklady:

DUFEK, Z.; KORYTÁROVÁ, J.; APELTAUER, T.; HROMÁDKA, V.; FIALA, P.; DROCHYTKA, R.; BYDŽOVSKÝ, J.; VANĚREK, J.; AIGEL, P.; VÝSKALA, M.; NOVÝ, M. Veřejné stavební investice. Praha: Leges, 2018. 392 s. ISBN: 978-80-7502-322-3.
BLAŽEK, J; UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje. Praha: Karolinum, 2020. 363 s. ISBN: 978-80-246-4566-7
MAAYTOVÁ, A; OCHRANA, F; PAVEL, J. Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Grada, 2015.

208 s. ISBN: 978-80-247-5561-8

Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020, dostupné online na https://ec.europa.eu/inea/sites/default/files/cba_guide_cohesion_policy.pdf

V Brně, dne 24. 5. 2024

L. S.

prof. Ing. Jana Korytářová, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. JUDr. Ing. Zdeněk Dufek Ph.D.
vedoucí práce

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc., MBA, dr. h. c.
děkan

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou regionální politiky EU ve vazbě na regionální rozvoj. Hlavní tématem bakalářské práce jsou veřejné stavební investice realizované do cestovního ruchu pomocí regionálních operačních programů z programového období 2007 - 2013. Cílem práce je zjistit, zda dochází k naplnění původních intervencí při schvalování těchto investic a zda prostřednictvím těchto investic dochází k rozvoji regionu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie, regionální politika, regionální operační program, strukturální a investiční fondy, projektový cyklus, programové období, cestovní ruch, region, mikroregion, indikátory, dotace, hrubý domácí produkt, hrubý národní produkt.

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the issue of EU regional policy in relation to regional development. The main topic of the bachelor's thesis is public construction investments implemented in tourism with the help of regional operational programs from the program period 2007 - 2013. The aim of the bachelor's thesis is to find out whether the original interventions during the approval of these investments are being fulfilled and whether the development of the region is taking place through these investments.

KEYWORDS

European Union, regional policy, regional operational program, structural and investment funds, project cycle, program period, tourism, region, microregion, indicators, subsidies, gross domestic product, gross national product.

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE VŠKP

FOJTŮ, Jakub. *Vliv stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu na rozvoj regionů* [online]. Brno, 2024 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://www.vut.cz/studenti/zav-prace/detail/157058>. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav stavební ekonomiky a řízení. Vedoucí práce Zdeněk Dufek.

PROHLÁŠENÍ O PŮVODNOSTI ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Vliv stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu na rozvoj regionů* zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 30.05.2024

Jakub Fojtů
autor práce

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. JUDr. Ing. Zdeňku Dufkovi Ph.D. za pomoc a cenné rady při vedení bakalářské práce. Mé poděkování patří též projektové manažerce Podhostýnského mikroregionu Ing. Burdové za spolupráci při získávání údajů pro praktickou část práce a také Ing. Petru Zahradníkovi, MSc. za poskytnutí expertního rozhovoru.

V Brně dne 30.05.2024

Jakub Fojtů
autor práce

Obsah

ÚVOD.....	10
1 EU A JEJÍ REGIONÁLNÍ POLITIKA.....	12
1.1 Regionální politika - úvod.....	12
1.2 Regionální politika vznik a vývoj.....	12
1.3 Principy regionální politiky.....	13
1.4 Cíle regionální politiky.....	14
1.5 Regiony regionální politiky.....	15
2 STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY	18
2.1 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR).....	18
2.2 Evropský sociální fond (ESF).....	19
2.3 Fond soudržnosti.....	19
2.4 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)	19
2.5 Evropský námořnický a rybářský fond a akvakulturní fond (ENRAF)	20
2.6 Ostatní fondy.....	20
3 PROGRAMOVÉ OBDOBÍ PO VSTUPU ČR DO EU	21
3.1 Programové období 2004 – 2006.....	21
3.2 Programové období 2007 – 2013.....	23
3.3 Programové období 2014-2020	24
3.4 Programové období 2021-2027	26
4 PROJEKTOVÝ CYKLUS.....	28
4.1 Identifikace problému	28
4.2 Vyhledání dotačního titulu a posouzení projektového záměru	28
4.3 Zpracování žádosti	29
4.4 Předrealizační příprava	31
4.5 Vlastní realizace	32

4.6	Ukončení a udržitelnost projektu.....	32
5	CESTOVNÍ RUCH.....	34
5.1	Definice cestovního ruchu a regionálního rozvoje.....	34
5.2	Vlivy cestovního ruchu na region.....	35
5.3	Regionální politika a cestovní ruch.....	37
5.4	Strategie rozvoje mikroregionu.....	37
6	PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
6.1	Charakteristika vybrané investice z ROP.....	39
6.2	Vliv veřejných investic do CR na makroekonomické ukazatele.....	49
6.3	Expertní rozhovor s odborníkem na problematiku EU.....	53
	ZÁVĚR.....	58
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ.....	63
9	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ.....	64
10	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	65
11	SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ.....	66

Úvod

Téma mé bakalářské práce je ***Vliv stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu na rozvoj regionů***. Od vstupu České republiky do EU v roce 2004 má u nás regionální politika EU své stálé místo. Za tu dobu byly v ČR realizovány stovky veřejných stavebních investic do oblasti cestovního ruchu, které byly částečně financovány z evropských kohezních fondů. Prostřednictvím těchto projektů měly být naplněny hlavní cíle regionální politiky, a to snižovat ekonomické a sociální disparity mezi regiony a mít vliv na samotný rozvoj regionu. Jedním z hlavních nástrojů této politiky byly regionální operační programy (ROP), které umožňovaly členským státům financovat investice, a tím přispívat k udržitelnému růstu a konkurenceschopnosti regionů. V práci se zaměříme na projekty do cestovního ruchu, které byly realizovány pomocí operačních programů. Samotnou práci rozdělují na teoretickou a praktickou část, tím se pokusím zajistit komplexní a systematický přístup.

V úvodní teoretické části se zaměříme na vznik a vývoj regionální politiky EU. Regionální politika představuje klíčový rámec pro podporu hospodářského a sociálního rozvoje. Samotná politika se opírá o své principy a cíle, plnění těchto zásad probíhá prostřednictvím strukturálních a investičních fondů. V další části si vydefinujeme jednotlivé fondy, které prostřednictvím operačních programů poskytují finanční prostředky na realizaci projektů např. v oblastech infrastruktury, vzdělání, životního prostředí atd. K realizaci praktické části se dále zaměříme na Evropský fond pro regionální rozvoj. V další kapitole provedeme rozdělení programových období (PO) po vstupu ČR do EU a jednotlivé sedmileté období si detailněji rozebereme. Klíčové pro nás bude programové období 2007 – 2013. Jedná se o období, během kterého se EU a její regionální politika nejvíce zaměřovala na rozvoj cestovního ruchu. V další kapitole si zanalyzujeme projektový cyklus, od úvodní potřeby žadatele až po ukončení fáze udržitelnosti rozebereme jednotlivé fáze. Znalosti potřebné k jednotlivým fázím dále využijeme v praktické části, v níž si rozebereme vybranou investici z ROP. Poslední kapitolou teoretické části je cestovní ruch, kde si vydefinujeme základní terminologii této oblasti.

Praktická část bude rozdělena do tří kapitol. První blok bude věnován vybrané investici z ROP, konkrétně rozhledně Kelčský Javorník, na které ověříme, zda se naplnily původní předpoklady a cíle po dokončené fázi udržitelnosti a rozebereme, jak daná investice přispěla k rozvoji regionu. Druhá část bude věnována ROP Střední Morava, pod který patří Zlínský a Olomoucký kraj. V této části se zaměříme na projekty realizované do cestovního ruchu s přispěním ROP a na statistických jednotkách si vydefinujeme, zda a jak se projeví projekty do cestovního ruchu s porovnáním makroekonomických ukazatelů. Poslední částí je vedený expertní rozhovor s odborníkem na problematiku EU p. Zahradníkem. Téma rozhovoru se věnuje otázce, zda jsou splněny původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu, a dále zkoumá vliv těchto projektů na mikroregiony.

V bakalářské práci se máme zabývat otázkou, do jaké míry se naplňují původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu. Na tuto otázku si pokusíme odpovědět po zpracování všech kapitol teoretické i praktické části.

1 EU a její regionální politika

1.1 Regionální politika - úvod

Evropskou unii nelze chápat pouze jako sdružení členských zemí. Velkou roli vzájemné evropské integrace mají dané regiony členských zemí. Jedním ze základních pilířů proto považujeme Politiku hospodářské a sociální soudržnosti (neboli kohezní či regionální politika). [1]

Kohezní politiku lze definovat těmito způsoby:

Smysl Kohezní politiky EU je definován základní Smlouvou jednoznačně: podpořit vyvážený a harmonický rozvoj, zejména snížením sociálních a ekonomických disparit mezi regiony. [2, s. 4]

1.2 Regionální politika vznik a vývoj

Význam politiky soudržnosti od svého počátku byl mnohokrát změněn. Vyvinula se z politiky určené na podporu regionů postižených úpadkem těžkého průmyslu a zaostalých venkovských oblastí, které postrádaly finanční prostředky, až k jedné z nejdůležitějších politik EU ve 21. století. [1]

Již od počátku integrace existují různé iniciativy Společenství vázané na finanční nástroje. V roce 1958 vznikl Evropský sociální fond a roku 1975 Evropský fond pro regionální rozvoj. [1]

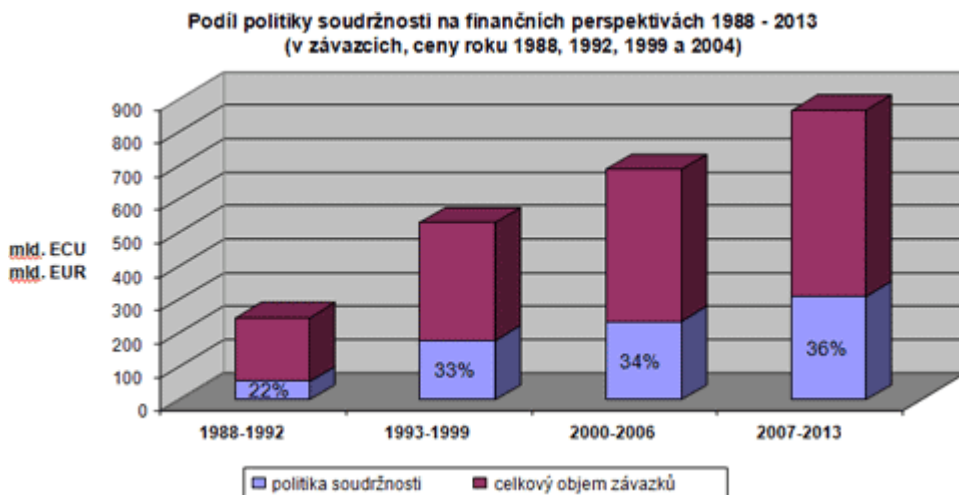
Vznik politiky soudržnosti se datuje do 70. let minulého století, bylo to zapříčiněno vstupem do Společenství méně rozvinutými státy po ekonomické stránce, nebo velkými regionálními disparitami. Důležitým krokem v roce 1981 pro regionální politiku bylo také rozšíření o Řecko, Španělsko a Portugalsko a přijetí plánu na vznik jednotného trhu. [1]

V roce 1992 vznikla tzv. Maastrichtská smlouva. Vznikla z důvodu posílení významu strukturální politiky na regionální úrovni a zavedla nové nástroje (Fond soudržnosti), instituce a principy. Po schválení Maastrichtské smlouvy se rozpočet na fondy zvýšil a představoval třetinu rozpočtu EU, celkem 200 miliard ECU. [1] [3, s. 19]

Po roce 2000 byla politika soudržnosti ovlivňována převážně Lisabonskou strategií a přípravou rozšíření Evropské unie, ke kterému došlo v roce 2004. Jednalo se celkem o 10 států včetně České republiky, které zvýšily populaci EU o pětinu, HDP se ale zvedlo pouze o 5 procent. Průměr HDP na obyvatele nových členských zemí byl pod polovinou průměru EU. [1]

Z toho důvodu se stále zvyšoval rozpočet strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, protože jako jedním hlavním cílem regionální politiky je snižování sociálních rozdílů a zlepšování kvality života občanů.

Následující graf ukazuje rozpočet EU v obdobích a porovnává samotný podíl politiky soudržnosti s ostatními závazky EU ve finanční perspektivě. Lze vidět, že politika soudržnosti zaujímala každým obdobím větší finanční závazky a každý rok se peníze pro regiony zvětšovaly. [1]

Obrázek 1 - Rozpočet EU s porovnáním politiky soudržnosti, zdroj: [1]

1.3 Principy regionální politiky

Od svého počátku prošla Kohezní politika vývojem. Principy a cíle, na kterých buduje své základy regionální politika, se formulovaly a vyvíjely. I přesto lze shrnout jejich dosavadní vývoj do následujících hlavních principů, o které se opírá regionální politika EU.

Principy programování a plánování - tento princip znamená, že podpora pro zaostalejší regiony, k zvýšení socioekonomické úrovně, je poskytována na základě programových dokumentů víceletých programových období. Prostředky nejsou primárně určené na konkrétní projekty (v počátcích kohezní politiky tomu tak bylo), ale na definované programy členských států, které se zaměřují na vícero oborů.

Princip partnerství - tato zásada popisuje, že zvolené programy, které si členská země odsouhlasí na programové období, reflektuje vícero partnerů. Podílí se například ekonomičtí, sociální partneři, zástupci vysokých škol, regionální subjekty, organizace neziskového sektoru, také organizace z oblasti životního prostředí atd.

Princip koncentrace - tato zásada spočívá v tom, že regionální politika a její nástroje se zaměřují na nejpotřebnější oblasti EU a na regiony, které vykazují nejzásadnější problémy. Tento Princip koncentrace nám připomíná, že operační program je základní jednotkou, nikoliv samotnými izolovanými projekty. Princip koncentrace se snaží nalézt určité spojení mezi jednotlivými programy a vytvořit její provázanost. V neposlední řadě je tu snaha o zamezení neprovázanosti mezi programy a zvýšení obsahové významnosti mezi nimi.

Princip doplňkovosti - princip spočívá v tom, že daná finanční podpora z fondů EU a její přínos je určen pro oblasti členských států, regionů a odvětví. Podmínkou k financování projektů je, že se na financování projektu musí alespoň v nějaké míře podílet zdroj členského státu. Provedení testu adicionality je součástí této zásady. Lze to chápat jako kontrolu, zda členský stát úmyslně a zcela vědomě nesnížil objem peněz z členských zdrojů jenom proto, že na projekt bude poskytována finanční podpora z fondů EU.

Princip hodnocení, monitorování a transparentnosti - cílem této metody je, aby finanční prostředky EU určené na činnost členských států byly zcela efektivní a průkazné. Jedná se například o hodnocení monitorovacích orgánů, pod hodnocení lze zařadit také výběr projektů, které by potencionálně mohly být realizovány. [4]

1.4 Cíle regionální politiky

Od počátku vzniku nebyly společné cíle součástí regionální politiky. Každá členská země si řešila své problémy sama dle svého uvážení a možností, které měla. Přesto byla jakási snaha Společenství doporučovat členským státům v rámci regionálně-politických opatření o udržování a rozvíjení pracovních míst. Jednalo se převážně o regiony se zemědělským zaměřením a regiony zasažené úpadkem průmyslu. Zde byly první náznaky o sjednocení a vydefinování si národních cílů. [3, s. 33]

První definování cílů proběhlo pro pětileté období v letech 1989 – 1993. Následně se pro každé programové období definovaly cíle strukturální regionální politiky.

V každém období členské státy měly jiné priority, avšak při stanovení národních rozvojových cílů se vždy uvažovalo, aby naplnění cíle nemělo jen lokální charakter, ale aby daný cíl měl vliv na celou národní ekonomiku, ba dokonce na celé Společenství. [3, s. 33]

Aby se daly definovat cíle kohezní politiky, nejdříve si je potřeba uvědomit, dle jakých faktorů se odvíjí dané cíle politiky.

Ekonomické faktory - snížení zaostalosti nejvíce postižených regionů, zaměření se na zvýšení životní úrovně a posilování hospodářské a územní soudržnosti za účelem rozvoje EU.

Sociální faktory - je potřeba brát v úvahu sociální aspekty. Finance vložené do tzv. regionálních operačních programů by měly zvyšovat kvalitu života a vzdělání, vytvářet nové pracovní pozice, podporovat začlenění do společnosti a zvyšovat úroveň zdravotní péče.

Ekologické faktory - podpora projektů spojená v rámci udržitelného rozvoje a pozitivním dopadem na životní prostředí

Inovační faktory – v rámci snižování disparit mezi regiony, podpora zaostalejších regionů s nižší mírou inovací a výzkumu, aby následný rozvoj vyrovnal pokrok v inovaci mezi regiony. [5, s. 264]

1.5 Regiony regionální politiky

Do roku 1988 si každá členská země získávala informace o svých regionech vlastním způsobem. I z toho důvodu nebylo možné regiony objektivně srovnávat a zaujímat vůči nim strukturálně politické rozhodnutí. Proto pro účely monitoringu a analýzy ekonomické a sociální situace v regionech byla zavedena v roce 1988 **jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS)**. [3, s. 89] [6]

Celé území Společenství bylo rozděleno na srovnatelné územní celky, avšak co se týče legislativy, toto územní členění bylo využíváno, ale nebylo zakotveno. Z toho důvodu došlo v roce 2003 ke změně v legislativě a došlo k přijetí *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)*. [3, s. 91]

Hlavním důvodem pro zavedení společné evropské klasifikace byla snaha o získávání zejména ekonomických informací o území na srovnatelné bázi. Nařízení č. 1059/2003 nastavilo závazné limity charakteru územních statistických jednotek, jejichž respektováním se vytvořily základní předpoklady pro objektivní vyhodnocování a srovnávání evropských regionů. [7]

Hlavním kritériem pro zařazení do příslušné jednotky NUTS je počet obyvatel. Máme definovány tři hlavní úrovně regionálního členění území: NUTS I, NUTS II, NUTS III. Pokud nastane situace, že celý členský stát nemá dostatečný počet obyvatel, aby splnil minimální hranici pro danou úroveň NUTS, samotný stát bude jedinou jednotkou NUTS na dané úrovni. [3, s. 91]

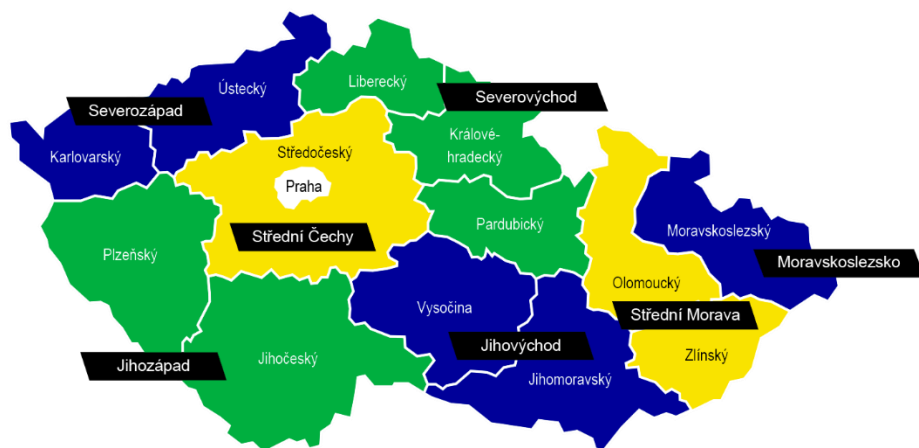
Tabulka 1 - Regionální členění NUTS, zdroj: [7]

Úrovně NUTS		
Úroveň	Počet obyvatel	
	minimum	maximum
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Před vstupem do Evropské unie byla Česká republika tradičně dělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III. Po vstupu do Evropské unie byla nucena zavést mezi stát a kraj ještě jednu úroveň odpovídající úrovni NUTS II – **regiony soudržnosti**.

Byly zavedeny z důvodu získání podpory z fondů EU v cíli Konvergence a z části taky Regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. [6]

Regiony soudržnosti se skládají z jednoho či více krajů, odvíjí se podle počtu obyvatel v jednotlivém kraji. Samotná jednotka NUTS II je definována minimálním počtem obyvatel 800 tisíc a maximálním 3 miliony. Většina českých krajů této úrovně nedosahuje, proto vznikly regiony soudržnosti – **Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Jihozápad, Střední Čechy, Střední Morava a Moravskoslezský kraj**. Každá tato oblast má regionální radu, do které směřuje regionální podpora v rámci cíle Konvergence (jedná se o podporu pro méně vyspělé regiony). Jedinou výjimkou je hlavní město **Praha**. [6]

Obrázek 2 - Rozdělení regionu soudržnosti, zdroj: [6]

Praha po ekonomické stránce převyšuje zbylé regiony, z toho důvodu nesplňuje kritéria pro čerpání finančních prostředků z cíle Konvergence, která má na starost pomáhat po ekonomické stránce méně rozvinutým regionům. [6]

Praha patří mezi nejbohatší regiony v EU. V roce 2021 HDP na hlavu podle kupní síly činilo 203 % průměru Evropské unie. Z toho důvodu objem peněz z evropských fondů do hlavního města není tak velký oproti zbylým regionům ČR. Přesto je hlavní město oprávněné čerpat peníze, konkrétně z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

Tabulka 2 - HDP na obyvatele, zdroj: [34]

HDP na 1 obyvatele v regionech ČR (NUTS II)	
Regiony	HDP (v průměru % EU)
Praha	203
Severozápad	61
Severovýchod	75
Jihovýchod	85
Jihozápad	77
Střední Čechy	79
Střední Morava	75
Moravskoslezský kraj	73

ČR nemá pouze jednotky NUTS, ale lze je členit ještě na dvě nižší úrovně. Konkrétně se jedná o tzv. **místní administrativní jednotky (LAU)**, které však nepodléhají finančním prostředkům z fondů EU. [6]

Tabulka 3 - Jednotky LAU, zdroj: [6]

Úrovně LAU v ČR		
úroveň	název	jednotek
LAU I	okresy	91
LAU II	obce	6249

2 Strukturální a investiční fondy

Politika soudržnosti si dává za cíl snižovat ekonomické a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony a snižovat zaostalost nejvíce znevýhodněných regionů. Jako nástroj pro uskutečňování svých cílů jsou vytvořeny **strukturální a investiční fondy**.

Strukturální fondy lze definovat následovně:

Strukturální fondy představují hmatatelný prvek realizace politiky soudržnosti. Svou existencí dávají jasně najevo vůli Společenství napomáhat při vytvoření nebo udržení ekonomické prosperity a žádoucí sociální úrovně všech zemí, která do Společenství patří. [3, s.95]

Počátky strukturálních fondů se datují k roku 1957, kdy vznikl první fond Evropský sociální fond. Následně byl v roce 1962 přiřazen další fond s názvem Orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF), od roku 1975 máme Evropský fond pro regionální rozvoj. Mezi relativně mladší fondy patřil od roku 1993 Finanční nástroj na podporu rybolovu, později byl ale nahrazen Evropským rybářským fondem, který máme dodnes. V roce 2007 došlo k výrazné obměně existující struktury fondů, Orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu byla nahrazena Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova.

V počátku nebylo zcela jasné, jak by měly strukturální fondy správně fungovat, docházelo k neefektivním činnostem, financovaly se požadavky členských zemí, které však neodpovídaly filozofii Společenství, byly ku prospěchu pouze národním zájmům. Například Evropský sociální fond fungoval na principu, kdy uhrazoval členským zemím náklady, které nebyly v kompetenci EU. Evropský fond pro regionální rozvoj neměl takový dosah, jak by se od něj očekávalo. Proto v roce 1988 byla nařízena nutná reforma, ve které došlo k zásadním změnám v přerozdělování finančních toků k členským zemím.

Fondy EU si spravují členské země samy, a to pomocí strategického dokumentu **Dohod o partnerství**. Funguje to na principu, že si členský stát vypracuje Dohodu s Evropskou komisí na programové období, což znamená, jak bude hospodařit a na jaké odvětví budou finanční prostředky použity. Následně pomocí operačních programů budou peníze přerozděleny na konkrétní cíle pro daný region. [8]

2.1 Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR)

Jedná se o druhý nejmladší fond, EFRR byl vytvořen v roce 1975. Hlavní význam daného fondu spočívá ve zmírnění úpadku zaostávajících regionů a odstraňování disparit ve Společenství. Jedná se o regiony, které mají nižší HDP než 75 % průměru HDP EU 25 (srovnání z 25 členskými státy Evropské unie). [9]

Ke splnění cílů EFRR nám pomáhají činnosti vedené v oblastech méně rozvinutých regionů. Jedná se o podporu, která následně vede ke zvýšení životní úrovně, například: *Aktivity, jejichž cílem je zlepšit podmínky pro hospodářský růst, zvýšit zaměstnanost, podpora podnikání, především rozvoje malých a středních podniků, cestovní ruch, kultura, spolupráce mezi městy a venkovem, přeshraniční spolupráce, ochrana životního prostředí a další.* [9]

2.2 Evropský sociální fond (ESF)

Tento fond byl založen v roce 1957, jedná se o nejstarší strukturální fond. Je orientovaný na lidské zdroje, převážně na podporu nezaměstnaných, mladých a starých lidí. Na počátku vzniku si dával za cíl redukovat nezaměstnanost a optimalizovat pracovní trh. [3, s. 103]

Za svou existenci ESF postupně nabíral na důležitosti a byl každým programovým obdobím čím dál více upřednostňován oproti jiným strukturálním fondům. Projevilo se to ve výši finančních prostředků, které byly rozdělovány mezi fondy v rámci Společenství. Například v programovém období 1961-1972 hospodařil s finanční částkou 420 milionů účetních jednotek, zato v programovém období 2021-2027 už to činilo 99,3 mld. EUR. [3, s. 103]

2.3 Fond soudržnosti

Fond soudržnosti neboli Kohezní fond, byl vytvořen v roce 1994, jedná se o nejmladší fond. Poskytuje finanční prostředky v oblasti životního prostředí a v oblasti transevropských sítí v dopravní infrastruktuře. Nejedná se o strukturální fond, proto finanční podpora není poskytována přímo regionům, ale členským státům. Další rozdíl je v tom, že Společenství hradilo celkovou výši nákladů, strukturální fondy pouze přispívaly na konkrétní projekt. [3, s. 141]

Poskytování Fondu soudržnosti je dáno podmínkou, že hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU. V programovém období 2021-2027 tuto podmínku splňuje 15 členských zemí včetně ČR.

2.4 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV)

Tento fond zahájil svou funkci v roce 2007, existuje na základě ustanovení *Nařízení Rady (ES) č. 1968/2005 z 20. 9. 2005*. Jak již bylo zmíněno EZFRV nahradil ve svém působení sekci Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu.

Státy EU využívají finanční zdroje pomocí z EZFRV v rámci programu rozvoje venkova. Tyto programy se připravují buď na celostátní úrovni, nebo v rámci regionu a jsou financovány kombinací evropských peněz a rozpočtu státu. Evropská komise má vliv, co se týče schvalování a monitorování, ale o výběru projektu a poskytnutí finančních toků rozhoduje regionální nebo celostátní řídicí orgán. [10]

Aby program rozvoje venkova mohl být uskutečněný, je zapotřebí splnění čtyř ze šesti priorit EZFRV:

- *předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech*
- *životaschopnost a konkurenceschopnost všech typů zemědělství a inovativní zemědělské technologie a trvale udržitelné lesní hospodářství*
- *organizace potravinového řetězce, dobré životní podmínky zvířat a řízení rizik v zemědělství*
- *účinné využívání zdrojů a přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči změně klimatu, v zemědělství, potravinářství a lesnictví*
- *obnova, ochrana a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím*
- *podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech [10]*

Následně se priority rozděluje na 18 oblastních zájmů. Státy EU si stanoví cíle pomocí zvolených priorit a oblastí EZFRV. Členské země své strategie k uskutečnění cílů naplňují tak, že si určí z nabízených variant 20 politických opatření. Vybrané opatření si přizpůsobí ke svým podmínkám a použijí je k plnění priorit EZFRV. [10]

2.5 Evropský námořnický a rybářský fond a akvakulturní fond (ENRAF)

V roce 1993 byl založen Finanční nástroj na podporu rybolovu. Jednalo se o specifický strukturální fond. Byl orientovaný na cíle a oblasti, ve kterých rybnářství představovalo základní způsob lidské potřeby. Tento fond byl oproti jiným fondům jednosměrně založený, z toho důvodu zde nebyly tak velké finanční prostředky.

K větším změnám došlo v programovém období 2007-2013. Finanční nástroj na podporu rybolovu byl zrušen a místo něj vznikl Evropský rybářský fond, který spadá do společné rybářské politiky EU. Tento fond podporuje projekty vedené k ochraně životního prostředí, podporuje konkurenceschopnost v podnikovém odvětví a rozvoj podniků v rámci odvětví.

2.6 Ostatní fondy

Fond solidarity Evropské unie - tento fond poskytuje finanční podporu při nepředvídatelných přírodních katastrofách. Finanční prostředky z fondu je možné použít, jestliže při škodě dojde k újmě ve výši 0,6 % HDP.

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci - zaměření tohoto fondu je na pomoc pracovníkům, kteří ztratili svou práci z důvodu globalizace. Jedná se například o zaniknutí velkého podniku nebo přemístění výrobního závodu mimo EU.

Fond evropské pomoci nejchudším osobám - jedná se o podporu v podobě materiální pomoci, z fondu jsou poskytovány základní hygienické potřeby, potraviny, základní potřeby osobního charakteru. Fond je orientovaný na sociálně slabé jedince členských států EU.

Azylový, migrační a integrační fond - tento fond řeší problematiku řízení migračních toků, zaměřuje se na jeho řízení a řeší otázky v kontextu přistěhovalců a oblasti azylu.

Evropský fond pro strategické investice - za jeho přispění jsou financovány dlouhodobé projekty k podpoře hospodářského růstu.

Tyto fondy má na starost řídicí orgán Evropské komise, případně jeho instituce, pod který spadají. [11]

3 Programové období po vstupu ČR do EU

Česká republika vstoupila do EU v roce 2004, tomuto kroku předcházela značný proces k splnění regulí EU. Jednalo se o proces s tvorbou programových dokumentů, vytvoření dokumentů Hospodářské strategie a Národní program přípravy ČR na členství EU. Tyto dva dokumenty obsahují hlavní strategie, cíle a úkoly k uskutečnění vstupu ČR do EU.

Každé členské zemi jsou přidělovány finanční prostředky, které jsou rozdělovány do tzv. programových období, která následně trvají 7 let. Každé programové období musí obsahovat nové cíle, priority, kterými se bude členská země řídit. Česká republika vstoupila do EU v roce 2004 a programové sedmileté období trvalo od roku 2000-2006, z toho důvodu finanční alokace byla mnohem nižší než následující období. Jednotlivé programové období (2004-2006, 2007-2013, 2014-2020, 2021 - 2027) a jejich programy a cíle si rozebereme v následujících kapitolách.

3.1 Programové období 2004 – 2006

Česká republika získala po vstupu do EU nárok na čerpání strukturálních fondů a fondu soudržnosti.

Politika soudržnosti je jeden z hlavních nástrojů sloužící k naplňování cílů EU, dále napomáhá vyrovnávat rozdíly mezi členskými regiony a státy EU. K realizaci cílů politiky soudržnosti slouží fondy soudržnosti (kohezní fondy). Tyto fondy navázaly na čerpání z **předvstupních nástrojů**, které byly určeny pro kandidátské země sloužící k usnadnění vstupu do EU a splnění všech podmínek při zavádění evropských legislativ. ČR využila tři předvstupní nástroje:

PHARE – sloužil na vyrovnání rozdílů v technické vybavenosti, zahrnoval činnosti pro zlepšení podmínek středních a malých podniků, zlepšení infrastruktury a také například podporu při odstraňování povodňových škod.

SAPARD - jednalo se o podporu v zemědělských sektorech, řešení úkolů při společné zemědělské politice.

ISPA – nástroj, který podporoval kandidátské země při řešení projektů životního prostředí a dopravy.

Od roku 2007, nově přistupující země, využívaly pouze nástroj ISPA, obsahoval v sobě balíčky všech nástrojů předvstupní pomoci. [12]

Kohezní politika EU byla v programovém období 2000-2006 orientována na tři hlavní cíle:

Cíl 1. Podpora rozvoje zaostávajících regionů

Cíl 2. Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací

Cíl 3. Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělání

Operační programy Cíle 1

Jednalo se o financování ze strukturálních fondů a byly realizovány ve všech regionech České republiky, kromě Prahy. Hlavní město jako jediné mělo HDP na obyvatele vyšší než 75 % průměru EU, z toho důvodu nesplňoval podmínku pro čerpání ze strukturálního fondu (OP Infrastruktura, OP Průmysl a podnikání, OP Rozvoj lidských zdrojů, OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství).

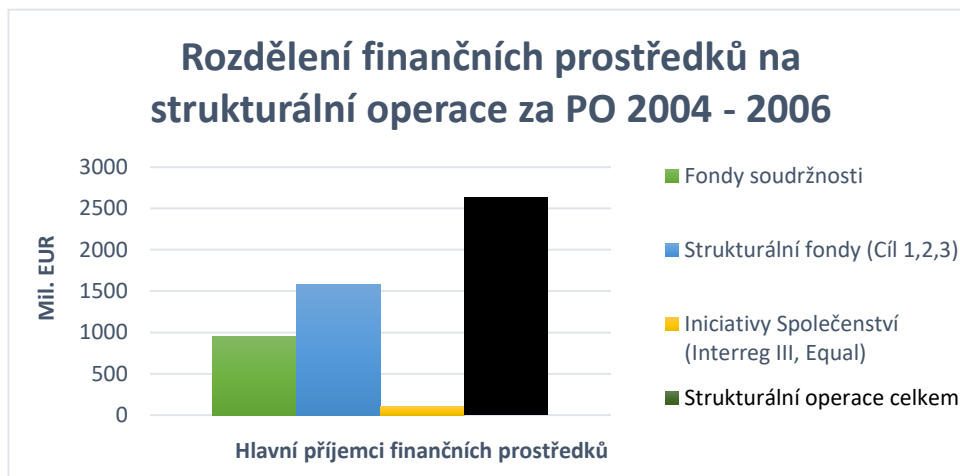
Operační programy Cíle 2,3

Z těchto OP mělo možnost čerpat pouze Praha, která jako jediná nesplňovala podmínky pro Cíl 1. Financování bylo prováděno ze strukturálních programů – Jednotný programový dokument pro Cíl 2 a 3.

Iniciativy Společenství byly zaměřeny na spolupráci regionů napříč Evropskou unií a řešily problémy na úrovni celého území. Byly řízeny Evropskou komisí. V tomto programovém období byly využity tyto 2 programy – Interreg III, Equal,

Interreg III - jednalo se o nástroj, který se snažil o zmírnění nevýhod příhraniční pozice.

Equal - hlavním cílem bylo prosazovat nové metody při řešení diskriminací a nerovností v prostředí trhu práce. [13]

Graf 1 - Rozdělení finančních prostředků za PO 2004 – 2006, zdroj: [13]

3.2 Programové období 2007 – 2013

Nové období a zároveň nové možnosti pro členské státy, zvláště pro ČR, která mělo možnost čerpat mnohem vyšší finanční alokace, oproti předešlému. EU na kohezní politiku vyčlenila celkem 347 miliard eur. ČR měla možnost využít 26 miliard eur (v minulém zkráceném období pouze cca 1,6 miliard eur). Oblast cílů Evropské unie pro toto období byla převážně ovlivněná následky vln rozšíření v letech 2004 a 2007. To mělo za následky, že jedna třetina populace žila v méně rozvinutých oblastech a také došlo k hlubšímu prohloubení disparit EU mezi jednotlivými státy. Proto i konkrétní cíle byly ovlivňovány těmito fakty. V tomto období se cíle neznačily čísly, ale následovně: [2, s. 68]

Cíl Konvergence - zde se projevila síla solidarity EU, bylo zde využito více než 81 % všech prostředků určených na kohezní politiku. Byl zaměřený na podporu hospodářského a sociálního rozvoje. Cíl byl orientovaný na regiony s méně než 75 % HDP na obyvatele, všechny regiony soudržnosti ČR kromě Prahy měly příležitost využívat objem prostředků v rámci Cíle.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - zaměřený na všechny zbylé regiony, které nesplňovaly požadavky v rámci cíle Konvergence. Z ČR pod něj patřilo hlavní město Praha.

Cíl Evropská územní spolupráce - zaměřený na přeshraniční, mezinárodní a nad národní spolupráci. Tento cíl patřil pod Evropský fond regionálního rozvoje a v ČR pod něj spadaly všechny regiony.

Každá členská země si na každé sledované programové období navolila své strategické cíle a oblasti, které byly následovně stanoveny **Národním strategickým referenčním rámcem (NSRR)**. Cílem rámce bylo, aby udával směr a definoval OP pro kohezní politiku daného období. Česká republika si v rámci NSRR stanovila tyto strategické cíle:

- I. **Konkurenceschopná česká ekonomika**
- II. **Otevřená, flexibilní a soudržná společnost**
- III. **Atraktivní prostředí**
- IV. **Vyvážený rozvoj území**

Tyto strategické cíle byly v souladu s Cíly regionální politiky EU a jednotlivými OP, které byly vydefinovány v rámci NSRR. V tomto období byly tři fondy, které přerozdělovaly jednotlivé finanční toky mezi tři cíle kohezní politiky EU. Jedná se o Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti.

V následujícím grafu si znázorníme, jak v programovém období 2007-2013 byly rozděleny prostředky fondů EU mezi tři cíle regionální politiky.

Tabulka 4 - Přehled finančních prostředků mezi cíle regionální politiky za PO 2007 – 2013, zdroj: [14]

Cíle pro období 2007-2013	Fondy pro ČR	
Konvergence	25,88 mld. eur	96,98 %
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	419,08 mil. eur	1,56 %
Evropská územní spolupráce	389,05 mil. eur	1,46 %
Celkem	26,69 mld. eur	100 %

Jak zde bylo zmíněno, v Evropském měřítku pro cíl Konvergence bylo využito v procentuálním vyjádření 81 % finančních prostředků určených pro politiku soudržnosti. V rámci fondu pro Českou republiku u cíle Konvergence se jednalo dokonce o 96,98 %. České republice se z daného rozpočtu podařilo využít 96 % z možných prostředků. [14]

3.3 Programové období 2014-2020

Programovým obdobím 2014-2020 začínala další kapitola politiky soudržnosti, v níž došlo k několika změnám. V programovém období došlo na zaměření aktivit podporující venkov a sektor rybářství v rámci Dohody o partnerství, z toho důvodu vznikaly nové fondy, jenž se nazývají **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)** a **Evropský rybářský fond (EMFF)**. Čerpání finančních prostředků v rámci ESI fondů zastřešil dokument **Dohoda o partnerství**. Dokument definoval národní potřeby, hrozby nebo disparity v rámci programového období. Jednalo se o jeden z klíčových ukazatelů, kam měla směřovat podpora z ESI fondů. Součástí dokumentu byla příloha, kde byly definovány podmínky, které musely být

naplněny, aby mohla ČR nadále čerpat finanční prostředky z ESI fondů. Dohodu o partnerství připravovalo široké spektrum odborníků v rámci různých odvětví, z toho důvodu byl tento strategický dokument odsouhlasený všech zainteresovaných osob v ČR.

Minulé období bylo vázané na Lisabonskou strategii, v tomto programovém období vznikla vazba na **Strategii Evropa 2020**. Jednalo se o strategii, která byla zaměřená na hospodářský růst a zvýšení zaměstnanosti. Ke splnění dané strategie bylo určeno pět primárních cílů, které chce EU do konce roku 2020 dosáhnout. Dané cíle se týkaly *zaměstnanosti, výzkumu a vývoje, otázek klimatu a energetiky, vzdělávání, sociálního začleňování a snižování chudoby*. [15] [42, s. 23]

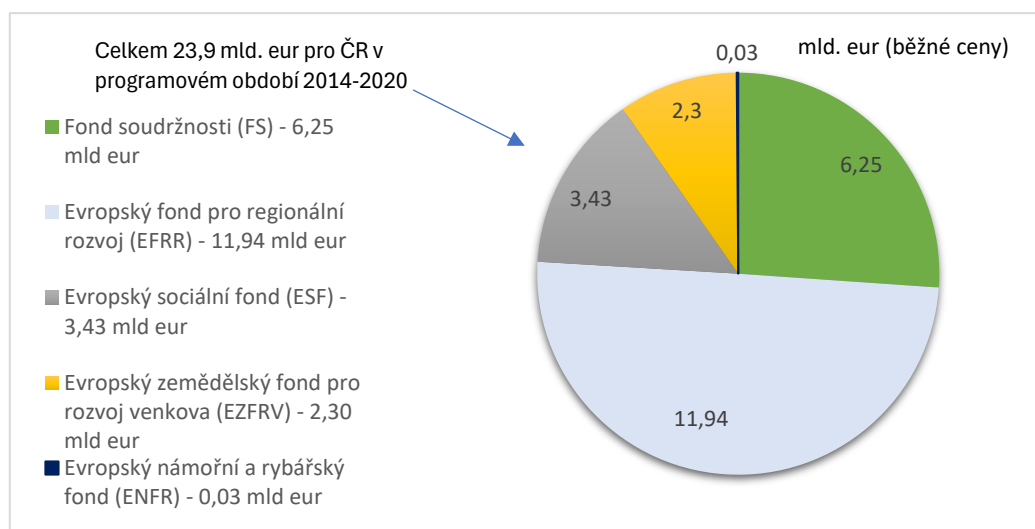
V programovém období 2014-2020 se snížil počet cílů na pouhé dva:

Investice pro růst a zaměstnanost

Evropská územní spolupráce

Byla zavedena tzv. podmínka pro využívání politiky soudržnosti **praxe kondicionalit**. Založila se z důvodu důkladnější kontroly a měřitelnosti přínosu aktivit, které byly v rámci programu schváleny. Dále se u schválených investic zaměřovalo na důkladné plnění stanovených indikátorů a konkretizovanější měřitelnost dílčích aktivit. To v kontextu znamenalo například, že nebylo zase tolik důležité, kolik kilometrů dálnic bylo postaveno, ale důležitějším faktorem byl, kolik vozidel za nějakou časovou jednotku po nové vozovce projela, a co samotná dálnice v širším kontextu nového přinesla. V programovém období bylo uplatňováno pravidlo N + 3. V praxi to znamenalo, že každý závazek, který byl přijatý vůči EU, musel být do tří let splněn, případně kdyby se tak nestalo, mohla EU platbu, která ještě nebyla provedena, zrušit. [2, s. 71]

V České republice dochází k rozdělení finančních prostředků z EU pomocí **Národního orgánu pro koordinaci (NOK)**, který nahradil Řídící orgán rámce podpory společenství. NOK je orgán, jenž zajišťuje koordinaci hospodářské politiky a politiky soudržnosti. Česká republika měla možnost získat v programovém období 2014-2020 finanční prostředky ve výši 23,9 miliard eur. Celkem bylo zpřístupněno 11 operačních programů. [16]

Graf 2 - Rozdělení finančních prostředků za PO 2014 – 2020, zdroj: [16]

3.4 Programové období 2021-2027

V polovině roku 2021 byly předloženy a následně odsouhlaseny balíčky dokumentů, které měly mít přímý vliv na realizaci programového období 2021-2027. Objem peněz vyjednaných pro ČR v rámci politiky soudržnosti činil cca 21,1 mld eur, i proto ČR zůstává nadále jako čistý příjemce (stále více těžíme z peněz ve formě fondů EU) s porovnáním členského odvodu EU. Ve svých politických cílech musí členské státy zohlednit aktuální témata, která jsou pro toto programové období aktuální. Jedná se o témata jako klima, energetika či doprava. Jsou to jedny z bodů, které Česká republika řeší ve svých pěti cílech:

Cíl **Inteligentnější Evropa** - je zaměřen na podporu inovací, rozvoj digitalizace a internetu a ekonomickou transformaci.

Cíl **Zelenější, nízkouhlíková Evropa** - je zaměřen především na životní prostředí, klimatická opatření, energetickou účinnost, oběhové hospodářství a řadu dalších oblastí.

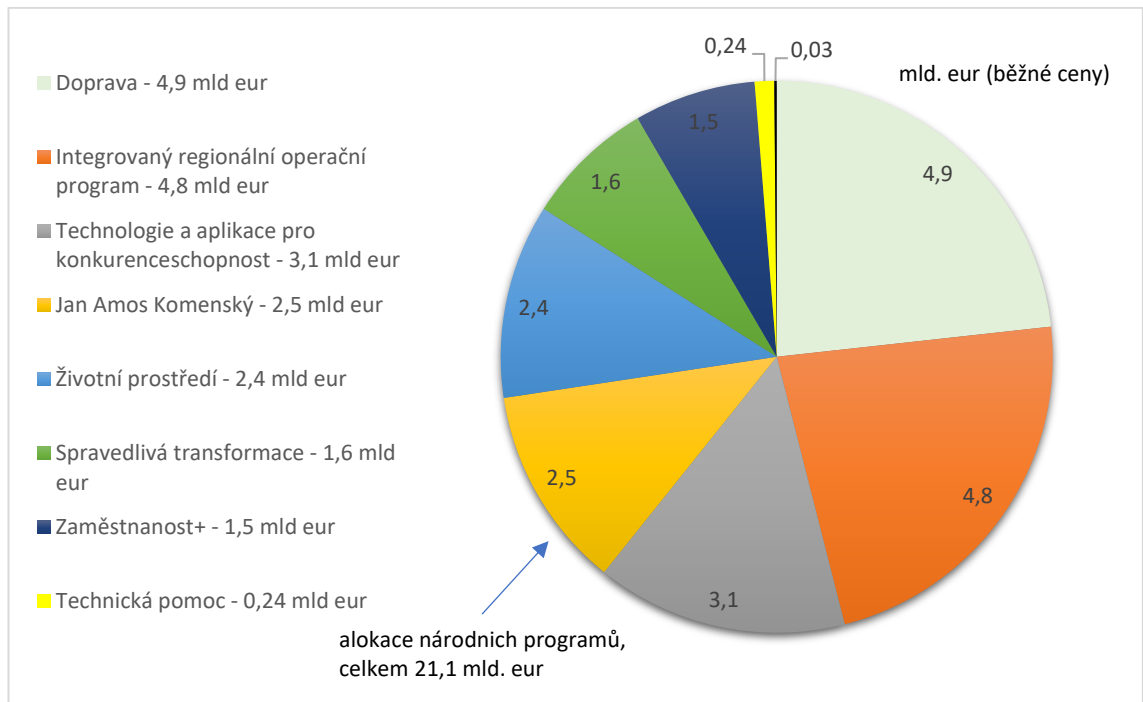
Cíl **Propojenější Evropa** - je pro Českou republiku velmi důležitý, protože v sobě obsahuje zajištění dopravní obslužnosti a dobudování dopravní a digitální infrastruktury.

Cíl **Sociálněji Evropa** - je určen na podporu zaměstnanosti, rozvoje vzdělávání a rovného přístupu ke zdravotní péči.

Cíl **Evropa bližším občanům** - zahrnuje podporu rozvoje měst a regionů. [17]

Stejně jako v minulém programovém období, tak v programovém období 2021-2027 je pět cílů pod strategickým dokumentem **Dohoda o partnerství**. Česká republika v programovém období pracuje s devíti programy. Většina operačních programů byla i v minulých letech, přesto došlo k určitým změnám. U několika programů byl změněn název - program Podpora vzdělávání je nahrazen programem Jan Ámos Komenský nebo program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost ponese

nově název program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost. Jednou z novinek je OP Spravedlivá transformace, je určen pro regiony, kde dochází k těžbě uhlí, tzv. Uhelné regiony, protože přechod na nové zdroje energie je jedna z priorit samotné EU. Prioritou programu Spravedlivá transformace je zajištění dostatečného množství nových pracovních pozic pro pracovníky, které postihne daný odklon od těžby uhlí. [17]

Graf 3 - Rozdělení finančních prostředků za PO 2021–2027, zdroj: [17]

4 Projektový cyklus

Podle zadání bakalářské práce bychom se měli zabývat otázkou, do jaké míry se naplňují původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu. Abychom si na tuto otázku mohli v praktické části bakalářské práce odpovědět, bylo nutné v první bloku teoretické části věnovat pozornost problematice kohezní politiky EU ve vazbě na ESI fondy. Nyní se dle názvu kapitoly zaměříme na samotný projektový cyklus, kde si definujeme jednotlivé části od definování problému dotyčného regionu, na který se zaměřuje regionální politika, až po dokončení fáze udržitelnosti, po které by bylo možné zhodnotit, zda a jak moc se naplnily původní intervence při schvalování veřejné investice.

4.1 Identifikace problému

Pro upřesnění, v rámci studie projektového cyklu se bavíme o programovém období 2007 - 2013, neboť za cíl bakalářské práce se považuje ověření projektu z ROP, který dokončil fázi udržitelnosti, z toho důvodu se bude jednat o projektový cyklus prováděný v tomto období. Na začátek bylo nejdůležitější si vydefinovat problém, jenž poskytoval daný region. Jednalo se o fázi, která dále navazovala na další kroky, bez definování strukturálního problému nemohl být projektový cyklus dokončený. Bylo zcela nezbytné nezaměnit regionální problém, který se váže na strukturální intervence, s dotačními příležitostmi žadatele pouze s vlastními zájmy bez možnosti rozvoje regionu. Můžeme postiženost regionů vyjádřit dvěma způsoby, pomocí **kvantitativního** a **kvalitativního** vyjádření znevýhodnění regionů.

Kvantitativní vyjádření - ukazovalo, zda potencionální realizace projektů probíhala v oblastech, které byly k tomu určeny, a zda splňovaly nařízení evropské legislativy a zákonných předpisů ČR. Pro poskytnutí finanční podpory ze strany EU to byla jedna z podmínek, avšak nebylo samozřejmostí, že projekt byl podpořen, i přesto, že byl v souladu s evropskou legislativou. Daný členský stát mohl mít nastavené ještě přísnější podmínky, které bylo nutné respektovat.

Kvalitativní vyjádření - na rozdíl od kvantitativního vyjádření, kvalitativní vyjádření nezkoumalo oblast, ve kterém projekt probíhal, ale zabýval se projektovým záměrem a zda byl jeho obsah v souladu s regionálními či programovými dokumenty v reakci k dosažení podpory ze strukturálního fondu. Nutno podotknout, že kvalitativní vyjádření nebylo zcela závazné, jednalo se o doporučení. [18, s. 10 - 15]

4.2 Vyhledání dotačního titulu a posouzení projektového záměru

První fáze projektového cyklu hrubě nastínila, zda byl projektový záměr vhodný pro získání dotace EU. Tato fáze byla konkrétnější, zde byl upřesněn proces, jak probíhalo získání dotačního titulu na základě tzv. **výzev**. Projektovou výzvu šlo jinak označit jako výzvu pro předložení projektového záměru, byla řízena řídicími orgány, zabývající se dotačními tituly. Zásadní vliv mělo nastavení výzev, protože mělo přímý

vliv na strategie projektové žádosti. Dotační titul byl termín vyjadřující nástroj, který měl nabídnout příležitost získání finanční částky na potencionální projekt. V každém programovém období závisely dotační tituly, v rámci strukturálních fondů, na mnoha aspektech. Tvorba dotačních titulů musela být v souladu dle strategických cílů programového období a základního programového rámce. Vyhlášení výzev mělo motivující charakter, často i v rámci reklamní kampaně na danou výzvu. I přes fakt, že se mohlo zdát, že většina projektů byla podporována, nebylo tomu tak. Přestože některé projektové záměry splňovaly všeobecné podmínky, mohly být znevýhodněny. Na výběr projektového záměru měly vliv i samotné priority řídicího orgánu v daném odvětví a jejich vnitřní kritéria, která mohla být dohledatelná v jiných dokumentech. Pro úspěch bylo zásadní neorientovat se jen na text výzvy, ale zasadit do projektového záměru tzv. přidanou hodnotu oproti konkurenci.

Projektový manažer musel přistupovat k části zpracování projektového záměru jako by byl sám řídicím orgánem, který následnou žádost spravoval. Tato tzv. autoevaluace vedla k eliminaci chyb spojená s projektovým záměrem, i přesto že vycházela z omezených dat a možností detailní kontroly. Předběžná kontrola projektového záměru zahrnovala dvě fáze – binární ukazatele a bodová kritéria. **Binární ukazatele** poukazyvaly na nezbytné zásady, kde bylo jejich splnění nezbytné pro životaschopnost projektového záměru. Odpověď na dané ukazatele nabízelo pouze možnosti ANO nebo NE. Jednalo se například o ochranu životního prostředí, rovné příležitosti všem občanům, v neposlední řadě různé specifické náležitosti dotačního titulu. **Bodová kritéria** vyhodnocovala na škále číselných hodnot např. od 1-10, přínos projektového záměru. Mohlo se jednat např. o očekávaný přínos pro obec nebo vytvoření nových pracovních míst. Samotná autoevaluace mohla být důkladněji posuzována. Binární ukazatelé by měly být všechny splněny a bodová kritéria by měla být hodnocena co nejvýš na připravované škále pro maximalizování dosažení podpory pro projektový záměr. V rámci autoevaluace se musela zohledňovat i konkurence ostatních podávaných k dané výzvě. Projektový manažer musel kriticky vyhodnotit reálné šance na úspěch projektového záměru. [18, s. 19 - 26]

4.3 Zpracování žádosti

Pokud se žadatel dostal k této fázi, na potencionálním neúspěchu mohl mít velký vliv většinou sám projektový manažer. Dopracování k této metě totiž předcházely nezávisle na projektovém manažerovi vnější vlivy, které častokrát nebyly v kompetenci je ovlivnit. Ať už se jednalo například o nesplnění podmínek pro daný program nebo nedostatek peněz žadatele na spolufinancování. Projektové žádosti se zaznamenávaly elektronicky, až na výjimky, kdy se jednalo o přílohy, které byly nepřenosné nebo problematické pro převod do elektronické podoby (zřizovatelské listiny, stavební dokumentace). Pro programové období 2007-2013 existovaly dvě platformy pro podání žádostí:

Elektronický účet E-Account

Elektronická žádost Benefit

Elektronický účet E-Account sloužil primárně pro podnikatelský sektor. Na vytvoření se z velké části podílelo Ministerstvo pro průmysl a obchod s agenturou CzechInvest. Platforma byla nastavena tak, aby byla možná předkládat žádosti, ale i následná administrace. E-Account byla nastavena pro tzv. dvoukolové předkládání žádosti, jednalo se o registrační žádosti a plné žádosti. **Registrační žádost** mělo na starost určit, zda byl projekt po stránce finanční životaschopný a po programové stránce byl v souladu. V této žádosti se detailně nerozebíral daný obsah projektového záměru, pouze se uváděl v stručném souhrnu. V kompetenci žádosti bylo předložení plánovaného rozpočtu a finančních výkazů žadatele. Po předložení dokumentů vznikalo posouzení finančního ratingu a kontrola projektu, zda byl v souladu s cíli programu. V případě schválení Czech-Investem, to bylo pro žadatele stvrzení, že mohl započat realizaci daného projektu. Avšak se v této fázi nacházelo přirozené riziko, neboť plná žádost ještě nebyla schválena. Proplácení výdajů bylo umožněno až po schválení plné žádosti. V **plné žádosti** se detailněji popisovala samotná realizovatelnost projektu. Dle dotačního titulu se odvíjela propracovanost žádosti, přesto šlo shrnout informace, které se vyžadovaly – identifikace žadatele, detailní popis projektu, detailní rozpočet projektu s výši požadované dotace a rozpracovanou studii proveditelnosti. **Studie proveditelnosti** byl dokument, který vyznačoval realizovatelnost projektového záměru ze všech hledisek, měl za cíl také zhodnotit všechny investiční alternativy, byl to podklad pro dané investiční rozhodnutí. V plné žádosti musel mít poskytnuté informace o hodnotách ze závazných a monitorovacích tzv. **indikátorů**. Indikátor je jakýsi projektový parametr nebo ukazatel, který slouží pro vyhodnocování projektu. Konkrétní výstupy projektu musí být začleněny pod konkrétní indikátory. Jednalo se o závazný ukazatel, jehož plnění bylo podmíněno pro poskytnutí dotace. Pakliže projektová žádost ve všech hlediskách byla splněna, došlo k bodovému hodnocení projektu. Hodnocení se provádělo na základě výběrových kritérií. Samozřejmě zkušený projektový manažer si v předchozí části mohl provést autoevaluaci, kde si nanečisto mohl projektový záměr zhodnotit. Jestliže výběrová komise doporučila projekt, bylo umožněno poskytnutí dotace.

V rámci žádání o dotace ze strukturálních fondů byla využívána druhá platforma, **elektronický formulář Benefit 7+**. Jednalo se o online nástroj s přehledným rozhraním, kde žadatel měl přehled o všech výzvách a operačních programech, které spadaly pod tuto platformu. Ve zkráceném programovém období 2004-2006 každý operační program měl svůj vlastní Benefit, rozhraní bylo značně nepřehledné, proto došlo v tomto programovém období k renovaci a přehlednosti. Pokud se žadatel rozhodl o předložení elektronické žádosti Benefit, jako první krok, který musel udělat, bylo založení svého účtu. K založení předcházela registrace, kde nebyla potřeba např. udělení ověření elektronického podpisu. Po registraci a přihlášení si dotyčný žadatel vybral v nabídce vyhlášených výzev, poté následovalo založení žádosti a tím se předložily následující body k vyplnění:

○ **Identifikace žádosti a projektu:**

Zde se definoval název projektu a doba trvání projektu. Zaznamenávalo se, k jakému dotačnímu titulu daný projekt byl uveden.

○ **Popis projektu:**

Pouze stručný popis projektového záměru. Vysvětlilo se, jak byl projektový záměr propojený s cíli programu.

○ **Území dopadu:**

Určení, pro jaké prostředí byl projekt určen, zda pro městské, nebo venkovské prostředí.

○ **Místo realizace NUTS a uskutečnění investice dle NUTS:**

Stanovení místa uskutečnění realizace dle daných regionů NUTS a následný přehled o uskutečněních investic.

○ **Žadatel projektu, adresa žadatele, osoby žadatele:**

Sepsání identifikačních informací o žadateli, případně pověřených osob.

○ **Hodnoty indikátorů:**

Určení měřitelných kontrolních hodnot, dle čeho se hodnotil úspěšnost projektu.

○ **Přehled financování:**

Informace o tom, jakým způsobem byl projektový záměr financován (rozpočet, požadovaná dotace)

○ **Horizontální témata:**

Jednalo se o témata, které byly zakotveny v cílech EU – udržitelný rozvoj, rovné příležitosti.

○ **Přílohy:**

Jednalo se o dokumenty jako například - Doklad o právní subjektivitě, prohlášení o bezdlužnosti, o velikosti podniku. [18, s. 27 - 37]

4.4 Předrealizační příprava

Fakt, že zpracovaná žádost byla schválena, ještě neznamena, že byl projekt podpořen. Projektový manažer musel celý projektový cyklus pracovat s určitou mírou nejistoty a umět činit rozhodnutí na základě pravděpodobnosti. Nebylo tomu jinak ani ve fázi Předrealizační přípravy. Jednalo se o fázi, která následovala po

úspěšném schválení žádosti, a proto nezkušený by tuto fázi mohl podcenit. Podmínkou poskytnutí dotace bylo doložení dokumentů, které musely být včas doloženy, aby vznikl nárok na schválení dotace.

1. Doklady související s žadatelem:

Žadatel musel doložit dokumenty, že není dlužníkem vůči veřejné správě. Pokud to bylo vyžadováno, bylo nutné doložit dokument k oprávnění podnikání nebo vlastnického práva k nemovitostem.

2. Doklady související s realizací projektu:

Pokud bylo předmětem dotace stavební dílo, bylo potřeba mít udělané stavební povolení. Jednalo se o doložení, jak by měl být projekt spolufinancovaný nebo poskytnutí různých finančních náležitostí pro možnou realizaci daného projektu.

3. Ostatní doklady:

Jednalo se o dokumenty případně změny v průběhu podání žádosti – změna bydliště žadatele, změna právní normy, změna ve struktuře podniku atd.

Doklady, které mohly být vyžadovány, byly častokrát časově náročné z hlediska vyřízení. I z toho důvodu se doporučovalo získat dokumenty ve fázi zpracování žádosti. [18, s. 38 - 40]

4.5 Vlastní realizace

Tato etapa projektového cyklu patřila mezi nejrozmanitější. Každý projekt byl jedinečný, proto neexistoval určitý návod, který by šel realizovat pro všechny projekty, neplatilo to ani pro projekty téhož dotačního titulu. Projektový manažer mohl získávat zkušenosti v rámci realizace projektu, přesto zažíval v každém projektu nové krizové situace, které byly nutné vyřešit. Realizaci projektového díla šla rozdělit na dvě části – složka obsahová a administrativní. **Obsahová** složka zahrnovala všechny plánované výstupy spojené s realizací, včetně následné udržitelnosti projektu. **Administrativní** složka obsahovala náležitosti, které určovaly podmínky a omezení související s projektem. Nároky na obě části a jejich výstupy byly vysoké, jednalo se o dokumenty, které poskytovaly na základě jejího obsahu dotace ze strukturálního fondu, případné nedodržení správné administrace mohla vést k vrácení či krácení dotace.

Bodem, ve kterém se protínaly složky administrativní a obsahové byly tzv. **monitorovací zprávy**. Poskytovaly informace o dosavadním průběhu realizace projektu, zda se naplňovaly stanovené indikátory, v některých případech mohly mít vliv na poskytnutí dotace. [18, s. 40 - 43]

4.6 Ukončení a udržitelnost projektu

Na začátku této kapitoly vysvětlím rozdíl mezi ukončením projektu a ukončením projektového řízení. Úspěšné **ukončení projektu** nastalo tehdy, zda po závěrečné

monitorovací zprávě nebyly proplacené peníze zpět vyžadovány (po dokončení fáze udržitelnosti). Bylo zapotřebí splnit podmínky pro proplacení skutečných výdajů a po dokončení vlastní realizace následně splnit podmínky pro udržitelnost projektu. Zato **ukončení projektového řízení** nastávalo v momentu proplacení posledních výdajů a schválením monitorovací zprávy.

Ukončení projektu šlo rozdělit, podobně jak u vlastní realizace projektu, na věcné náležitosti a administrativní.

Věcné ukončení projektu souviselo s indikátory a jejich plněním. V projektové žádosti se vydefinovaly indikátory, tzn. dílčí výstupové cíle, které měly být v rámci projektu naplněny, na základě plnění byla poskytnutá dotace, v případě nesplnění dotace nemusela být poskytnuta. V praxi mohlo nastat, že příjemce v rámci způsobilých výdajů nemusel mít pozitivní vliv pouze na plánovanou činnost, již byla dotace poskytnuta, ale plánované výstupy mohly mít pozitivní dopad, na odvětví, kde to nebylo zamýšleno. Jednalo se o tzv. **multiplikační efekty**. Nutno si uvědomit, že samotný výdaj nebyl k proplacení bez konkrétního výstupu, na druhou stranu čerpání dotace na výstup také nebylo možné. Je to z důvodu, že samotný výdaj mohl být menší než v předem definovaném rozpočtu, z toho důvodu se proplácelo pouze reálně doložitelné výdaje.

Administrativní ukončení projektu souviselo se závěrečnou monitorovací zprávou, jež celkově shrnovala celý projektový cyklus konkrétního projektu, zda byly naplněny všechny cíle a aktivity.

Udržitelnost projektu byla fáze, která nastala po skončení finanční podpory. Jednalo se o poskytnutí konkrétních výstupů i po skončení realizace projektu. Lze to chápat tak, že daný projekt musel být životaschopný alespoň v minimálním požadovaném časovém úseku, lišilo se to dle typu projektu, standardně to bývalo pět let od ukončení projektového řízení. Dle typu projektu se liší, jak se udržitelnost projektu naplňovala. Nejčastější formy byly následující:

- *Zachování majetku nabytého z dotace ve vlastnictví příjemce;*
- *Udržení právního statutu právnické osoby, která vznikla na základě dotací;*
- *Zachování ekonomických trendů či hodnot;*
- *Zachování pracovních míst hrazených dotací. [18, s. 44 - 48]*

5 Cestovní ruch

Cestovní ruch představuje klíčový prvek pro rozvoj regionu, jak po ekonomické stránce, tak i po sociální. Pro daný region vytváří potenciál generování příjmů a tvorbu nových pracovních pozic, v neposlední řadě slouží pro podporu kultury dotyčného regionu. Jako nástroj k odstranění disparit mezi regiony může sloužit zvýšená mobilizace obyvatelstva a zvýšení dostupnosti cestování.

Faktory, které ovlivňují cestovní ruch, jsou: kvalita dopravní infrastruktury, atraktivita po destinaci, kvalita poskytovaných služeb a umění zpropagovat destinaci. Jsou oblasti, které jsou znevýhodněné. Proto v rámci konkurenceschopnosti regionů vytváří EU prostřednictvím regionální politiky a svých strukturálních fondů vhodné prostředí pro možné investice na podporu rozvoje regionů, jako nástroj pro udržitelný rozvoj slouží cestovní ruch.

5.1 Definice cestovního ruchu a regionálního rozvoje

Popsat a definovat **cestovní ruch** lze z více směrů, tím pádem neexistuje konkrétní definice, která by vystihla pojetí cestovního ruchu. Dle Nařízení EU je definice následující:

Cestovní ruch je definován jako činnost návštěvníků, kteří se zúčastní cesty na místo určené mimo své obvyklé prostředí, a to na dobu kratší jednoho roku a za jakýmkoli hlavním účelem, včetně služebního či soukromého účelu. Do cestovního ruchu nepatří pracovní pobyty, jejichž účelem je hlavní pracovní náplň návštěvníků (hlavní zdroj příjmu je v místě pobytu). [19]

Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) zato popisuje cestovní ruch jako činnost osob, které pobývají v místech mimo své trvalé bydliště kratší dobu než jeden rok. Činnost náplně je využití volného času a obchodu, nepatří do toho aktivity, které by poskytly zpětný benefit ve formě odměny. Jedná se o potřeby poznání, zábavy, odpočinku či kulturních aktivit, které jsou dále propojeny s aktivitami a službami např.: o ubytování, stravování, dopravy, průvodcovských služeb. (19)

Cestovní ruch může přispět k hospodářskému a sociálnímu rozvoji, zvláště pro znevýhodněné oblasti, ať už se jedná o: venkovské části, podhůří, příhraniční oblasti nebo vzdálené regiony. Pro tyto oblasti může být cestovní ruch jediná hospodářská činnost s generováním ekonomického růstu. Nevýhodou cestovního ruchu je, že je ovlivněná krizovými jevy, ať už se jedná o přírodní katastrofy či epidemie, nebo hospodářské krize. Přesto u cestovního ruchu převládají výhody, přináší pozitiva, ať už pro jednotlivce, tak i destinace, a je důležitým faktorem pro integraci mezi krajinami. [20, s. 36]

Předtím než si charakterizujeme pojem regionální rozvoj, je nutné pochopit, jaký je rozdíl mezi pojmem „růst“ a „rozvoj“. Pojem „růst“ v kontextu znamená kvantitativní změnu, zato „rozvoj“ kvalitativní změnu. V dnešní době je (regionální) rozvoj chápán daleko širěji než v minulosti. V minulosti se převážně řešily pouze ekonomické či

socioekonomické cíle, např. vysoká míra nezaměstnanosti či vzdělanost. Z důvodu globálních výzev pojem „rozvoj“ v dnešní době má širší a hlubší význam. Pro vyspělé státy mohou být globální cíle nové příležitosti, např. kvalita životního prostředí a jejich udržitelnost nebo také vývoj eko technologií. Bohužel stále se najdou země, které považují investici do ekologie jako vícenáklad pro firmy kvůli obavám ztráty konkurenceschopnosti. Tímto myšlením bohužel stagnuje potencionální „růst“. [41, s. 17 - 18]

Regionální rozvoj lze definovat jako proces, který slouží ke zlepšování životní úrovně obyvatel v regionu po ekonomické či sociální stránce a také k dosažení konkurenceschopnosti a udržitelnosti růstu v rámci regionu, v neposlední řadě také zlepšení životního prostředí a jeho udržitelný vývoj. Jedná se o proces více zainteresovaných stran, lze je rozdělit na tři subjekty: podniky, soukromé domácnosti a stát. Výběr lokality u subjektu **podniky** patří k nejdůležitějšímu úkonu v rámci regionálního rozvoje. Podniky musí najít nejoptimálnější systém, jak rozložit své podnikové funkce, aby docházelo k plnění cílů. Dalším rámcovým rozhodnutím, kterým podnik ovlivňuje zainteresované strany regionálního rozvoje, je například mzdová politika podniků. Má vliv na regionální důchod a trh práce. Výše regionálního důchodu má dopad na samotnou poptávku po službách či produktech v regionu. Dalším subjektem, který ovlivňuje regionální rozvoj, je **soukromý sektor (jednotlivci)**. Tvoří konečného spotřebitele zboží a služeb a podílí se na tvorbě jako pracující. Velký vliv na rozvoj má mobilita lidí, kvůli práci je soukromý sektor schopný překonávat velké dojížděcí vzdálenosti, jedná se o důležitý aspekt, protože pracující dojíždí mimo své trvalé bydliště a v rámci systému jsou schopni koncentrovat na jednom místě značnou poptávku. Posledním hlavním subjektem, jenž má vliv na regionální rozvoj, je **veřejný sektor (stát)**. Má zásadní vliv na lokalizaci veřejných zařízení (nemocnice, vysoké školy, výzkumné zařízení atd.) a koncentrování lidí. Pod záštitou státu je tvořen právní rámec a řada institucí a svými politickými rozhodnutími dokáže zásadním způsobem působit na obyvatele a jejich sociální a ekonomické aktivity. Pro regionální rozvoj a jeho vývoj je zásadní faktor vybavenosti infrastruktury. Navržená infrastruktura (dálnice, silnice, železniční síť atd.) má zásadní vliv na regionální rozvoj, případně její potenciál. Avšak je potřeba si uvědomit, že stát nemá za úkol primárně rozvíjet regionální rozvoj, je mnoho institucí a zájmů, na které musí nahlížet a brát je v potaz, proto jeho rozhodnutí závisí i na ostatních aktérech. Nelze stát chápat jako nadřazený subjekt, který by měl zařídit prosperitu v rámci regionálního rozvoje. [21, s. 29 - 32]

5.2 Vlivy cestovního ruchu na region

Cestovní ruch postihuje široké spektrum vlivů, které mají charakter pozitivní či negativní, lze je dále rozdělit na různé prostředí. Mezi hlavní patří ekonomické, sociální či enviromentální. Vlivy můžeme rozdělit podle toho, co je vyvolalo, na **exogenní** (externí vlivy) a **endogenní** vlivy (interní vlivy). Daný region exogenní vlivy většinou nemůže ovlivnit, jedná se o vlivy s negativním dopadem na cestovní ruch, jako např. přírodní katastrofy či teroristické útoky. V této kapitole se budeme více

zabývat interními vlivy, kde se zaměříme na ekonomické, socio-kulturní a enviromentální dopady a jejich pozitivní a negativní stránky.

Ekonomické vlivy:

Pro mnohé regiony se stal cestovní ruch klíčovým nástrojem k dosažení rozvoje regionu a ekonomického růstu. Ekonomické dopady cestovního ruchu na region mohou být různé. Ekonomické přínosy, které cestovní ruch generuje, jsou např. vytváření pracovních míst a s tím spojená zvýšená nabídka práce, rozvoj infrastruktury, růst HDP, v neposlední řadě příjmy z turismu. Cestovní ruch vykazuje tzv. multiplikační efekt, tzn. že výdaje návštěvníka mají pozitivní vliv na celý region v podobě nepřímých příjmů subjektů v destinaci, avšak může docházet i opačnému efektu v podobě úniku uskutečněných příjmů z cestovního ruchu mimo daný region. Mezi další ekonomické negativní vlivy patří odvětví, která mají sezonní působení, a je s nimi spojena nekvalifikovaná pracovní síla. Další faktorem je kolísavá nabídka s poptávkou, jež poznamenávají výkyvy cen a jejich nestálost. Z těchto negativních vlivů mohou vzniknout skryté náklady, které vznikají v důsledku převyšující poptávky nad nabídkou, projevuje se to v růstu cen (půdy, nemovitosti) a bohužel to může snižovat výsledný ekonomický efekt z cestovního ruchu.

Sociálně-kulturní vlivy:

Při aktivitách cestovního ruchu dochází k přímému i nepřímému kontaktu mezi návštěvníky a místními obyvateli. V rámci kontaktu dochází k pozitivním i negativním vlivům. Za pozitivní faktor považujeme zvýšení životní úrovně rezidentů, v rámci využití ubytovacích služeb, mezi další pozitivní faktor řadíme poznávání místní kultury a zvyků, díky tomu místní kraj může být jedinečný a pro turisty velice obohacující. Negativní sociálně-kulturní dopady cestovního ruchu se vyskytují, pokud dopadne na region nadměrné množství návštěvníků, na které lokalita není uzpůsobena, častokrát daný region kvůli tomu ztrácí kouzlo místních zvyků či tradic a historický kontext se stane pouhým vábením obchodníků. Proto prioritou veřejného sektoru v rámci tématu sociálně kulturních vlivů cestovního ruchu, musí být zajištění práv a bezpečnosti rezidentů i návštěvníků.

Enviromentální vlivy:

Intenzivní cestovní ruch může mít negativní dopady na životní prostředí daného regionu, proto je zcela nezbytné, aby docházelo k udržitelnosti a zachování přírodního a kulturního bohatství provozované v rámci cestovního ruchu. Restrikce, které mohou pomoci k udržitelnosti v oblasti cestovního ruchu, jsou zcela individuální, z obecného hlediska se může jednat např.: o omezení maximálních množství návštěvníků, zákaz vstupu do určitých oblastí, omezení používání motorových vozidel v přírodních oblastech a v neposlední řadě o recyklaci odpadů zapříčiněných cestovním ruchem. Pravomoc udělit tyto restrikce mají místní úřady ve spolupráci s cestovním ruchem. [22, s. 21 - 23]

5.3 Regionální politika a cestovní ruch

Pro cestovní ruch byla regionální politika klíčový nástroj. Regionální politika EU neměla ve svém programu speciální OP cestovní ruch, i přesto ze strany EU docházelo k podpoře rozvoje cestovního ruchu. Samotná podpora cestovního ruchu a jeho infrastruktury docházela prostřednictvím strukturálních fondů převážně: z **Evropského fondu pro regionální rozvoj**, prostřednictvím fondu byly financovány projekty z odvětví cestovního ruchu; **Evropského sociálního fondu**, který podporuje zaměstnanost a vzdělávací programy a různé rekvalifikace pracovníků v cestovním ruchu a **Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova**, který poskytoval finanční prostředky na podporu venkovského cestovního ruchu a zachování kulturního dědictví. V neposlední řadě sloužil také k podpoře agroturistiky. [22, s. 122]

5.4 Strategie rozvoje mikroregionu

Mikroregion je dobrovolné propojení obcí, orientovaný na spolupráci a prosazování zájmů za dosažení nastavených cílů. Pro obce je to metoda, jak být konkurenceschopný vůči větším městům. Partnerství daných *obcíh je podloženo smlouvami o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích*. Případně je jinou možností založení právnické osoby dle obchodního zákoníku dvěma či více obcemi. [23]

Pro obce, které se nachází v mikroregionu, je zcela nezbytné nastavení interních pravidel, jakým způsobem budou působit jako mikroregion, vytvoření organizační struktury, určení odpovědnosti za konkrétní odvětví, v neposlední řadě stanovení pravidel pro společné důležité kroky. Proto jako vhodnou variantou může být založení právnické osoby s reálnou představou o struktuře, která daný mikroregion bude zastupovat navenek. Nastavení správných strategií pro mikroregion je zcela zásadní pro další rozvoj regionu. Je zcela nezbytné si definovat cíle a následně na to navázat strategiemi, které napomohou k dosažení daných cílů. Obce sdílející jeden mikroregion musí mít od počátku nastavené společné cíle a sdílet jednotlivé kroky k jeho dosažení.

Nastavené strategie mikroregionu by měly obsahovat:

- Zcela základní strategie, bez které by mikroregion nemohl fungovat, je **podpora a spolupráce mezi jednotlivými obcemi** a také nastavené partnerské vztahy s veřejnými institucemi.
- Další strategií je **oslovit konkrétní cílové skupiny či široké veřejnosti** a umět je zaujmout. Potenciál při oslovení široké veřejnosti je významný pro mikroregion, pokud dokážeme vzbudit zájem, je možné získat finanční prostředky nebo možnost růstu ve prospěch regionu.

- Strategie by měla **brát v potaz současný, ale i minulý stav** jednotlivých obcí v mikroregionu, na základě toho lze pochopit a správně nastavit taktiku při vývoji mikroregionu
- Strategie na **využití turistického potenciálu** v rámci cestovního ruchu mikroregionu, zaměření se na využívání dotačních programů EU a naplnění jejich potenciálu.
- Strategie na **podporu podnikání** a vytváření pracovních míst, případný rozvoj malých a středních podniků. [24]

6 Praktická část

6.1 Charakteristika vybrané investice z ROP

V rámci bakalářské práce mám za úkol zpracovat vybranou investice z ROP a ověřit, do jaké míry tato investice naplnila původní předpoklady, to v zásadě znamená, jakým způsobem se projevila v daném území. Jedním z projektů realizovaných v rámci ROP z programového období 2007 - 2013 je výstavba **rozhledny Kelčský Javorník** z mikroregionu Podhostýnsko. Projekt Kelčský Javorník si klade za cíl posílit atraktivitu regionu, ale také přispět k celkovému rozvoji prostřednictvím cestovního ruchu, infrastrukturních investic či ochrany životního prostředí.

Na počátku si představíme daný mikroregion a stručně si popíšeme, o jaký investiční záměr se jedná. Prioritou této bakalářské části je ověření, zda se naplňují jeho stanovené indikátory, které je možné dohledat z dokumentu Žádosti o dotace, i po dokončení fázi udržitelnosti. Následně si zhodnotíme na statistických jednotkách komplexní pohled nad úspěšností investice z hlediska dosažených výsledků, rozvoje regionu a udržitelnosti projektu.

Charakteristika lokality Kelčský Javorník a historický kontext místa

Podhostýnský mikroregion je seskupení 15 obcí z oblasti Zlínského kraje poblíž Svatého Hostýna. Hlavní obcí tohoto regionu je Bystřice pod Hostýnem s dominantou místního zámku. Působící Sdružení bylo založeno v roce 1999 s cílem dosáhnout rozvoje regionu a cestovního ruchu. Oblast Podhostýnsko je velice různorodá a turisticky atraktivní destinace s velmi dobře značenými turistickými stezkami, ať už v letním či zimním období. Hlavní turistickou oblastí je poutní místo sv. Hostýn, na úpatí Hostýna se nachází barokní chrám Panny Marie, pro křesťany se jedná o významné duchovní místo, které navštěvují lidé z dalekých krajů. Dalšími oblastmi jsou například rezervace Tesák či typicky karpatský les rezervace Červaňa.

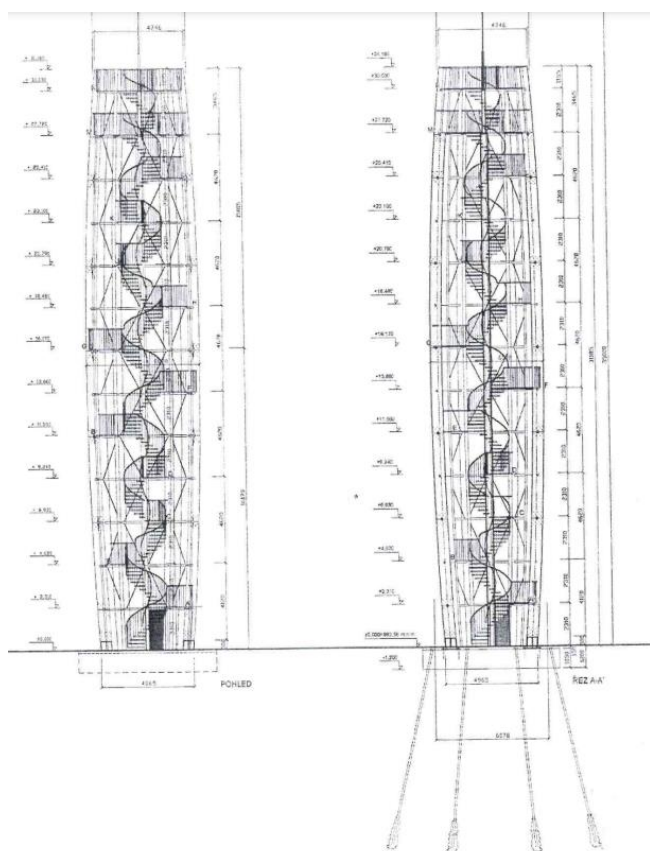
Obrázek 3 - odznak Podhostýnský mikroregion, zdroj: [25]

Přírodní rezervace Kelčský Javorník, nacházející se na úpatí daného mikroregionu, s nadmořskou výškou 865 m, se jedná o nejvyšší vrchol Hostýnských vrchů. Daný vrchol má bohatou historii, *na jeho vrcholu v minulosti stálo několik výškových věží. V roce 1922 zde byl nad trigonometrickým bodem z roku 1821 vztyčen 12 m vysoký dřevěný pilíř, za 2. světové války pak téměř 40 m vysoká dřevěná observační věž. V roce 1956 se však zřítily (s dochovanou informací, že odstranění trosk trvalo 3 dny a těžké*

klády musely být z prostoru bodu staženy koňmi) a později byla nahrazena čtyřpatrovou dřevěnou triangulační věží. Po jejím zániku v 80. letech minulého století zde vyrostla nižší třípatrová dřevěná měřičská věž. Odstraněna byla po roce 2000. S rozvojem mobilních sítí současně došlo nedaleko od vrcholu ke vztyčení železné konstrukce mobilního operátora (Telefonica). Po odstranění byl první záměr k realizaci rozhledny na vrcholku Kelčský Javorník v roce 2006. Tuto myšlenku vyjádřili zástupci obcí Podhostýnského mikroregionu, postupně se k nim připojovaly další skupiny, např. Sdružení přátel Kelčského Javorníku. Rozvinutí myšlenky proběhlo i s vlastníkem pozemku, s Olomouckým Arcibiskupstvím. V roce 2012 mikroregion Podhostýnsko vyhlásil soutěž na vypracování návrhu rozhledny, kde vyhrál návrh B3ateliéru. [25] [26]

Popis investičního projektu

V projektové žádosti je popis objektu následující: *Rozhledna je navržena jako věžovitá stavba kruhového půdorysu, jejíž konstrukce kombinuje modřínové dřevo a žárově pozinkovanou ocel. Dvanáct obloukovitě zakřivených modřínových lamel je uspořádáno do kruhu kolem ocelového sloupu, tvořícího vřeteno točitého schodiště, do tvaru štíhlého komolého elipsoidu a společně vynášejí vyhlídkové plošiny. Půdorys připomíná hodinový ciferník. [27]*

Obrázek 4 - stavební výkresy rozhledny Kelčský Javorník, zdroj: poskytnuté materiály od sdružení Podhostýnský mikroregion

Aby mohl být projekt podpořen z evropských fondů, musí být v souladu s programem, prioritními osami a oblastmi podpory za dané programové období 2007-2013. Tento projekt patří pod oblast **ROP NUTS II Střední Morava**, spadající pod cíl Konvergence, dané finanční prostředky jsou přerozdělovány na základě prioritní osy Cestovní ruch a jsou vypláceny z ERDF. Projekt si stanovuje za cíl rozvoj místní oblasti v rámci cestovního ruchu v mikroregionu Podhostýnsko. Lokalita rozhledny se nachází na nejvyšším bodě Hostýnských vrchů, jedná se o velice strategickou polohu s velkým potenciálem pro atraktivnost daného místa. Rozhledna Kelčský Javorník posiluje význam tohoto regionu a má přímý vliv na rozvoj cestovního ruchu, jako např. na místa pro krátkodobé návštěvy a víkendové pobyty. Oblast podpory je v žádosti o dotaci identifikována jako Veřejná infrastruktura a služby.

Realizace projektu byla zahájena **10. 10. 2013**, kdy došlo ke zpracování žádosti o dotaci ve všech etapách. Ukončení fyzické realizace projektu bylo **30. 6. 2015** po absolvování zkušebního provozu, následných 5 let byla zajištěna udržitelnost projektu. Co se týče financování projektu, celkové náklady byly financovány 15 % z vlastních prostředků a 85 % ze strukturálních fondů. Celková částka činila **9 820 624 Kč** / včetně DPH. Finanční alokace z EU byly rozděleny na dvě splátky. První finanční splátka byla vyplacena 1. 4. 2015, ta druhá byla vyplacena 14. 8. 2015. [28]

Tabulka 5 - Přehled financování a časový plán výstavby rozhledny Kelčský Javorník, zdroj: poskytnuté materiály

Zjednodušený přehled financování projektu		Časový harmonogram projektu	
Zdroje financování	Náklady projektu v Kč	Datum zahájení projektu	10.10. 2013
Vlastní podíl žadatele	1 473 063,60	Předpokládané datum zahájení fyzické realizace projektu	01.09. 2014
Dotace z projektu	8 347 530,40	Předpokládané datum ukončení fyzické realizace projektu:	30.06. 2015
1. žádost o platbu	5 843 271,28	Datum ukončení projektu	14.08. 2015
2. žádost o platbu	2 504 259,12	Doba trvání projektu v měsících	20,2
Celkové výdaje projektu	9 820 624,00	Udržitelnost projektu po dobu 5 let	do roku 2020

Popis hodnotících indikátorů

Pro zjištění úspěšnosti projektu je klíčové mít k dispozici vhodné indikátory, kterými lze měřit jejich úspěšnost a přínosy pro dotyčný region. Tímto hodnocením získáme informace o tom, zda projekt naplnil své stanovené cíle, a jakým způsobem ovlivnil konkrétní region. V této části si zhodnotíme úspěšnost projektu rozhledny Kelčský Javorník. Zaměříme se na jednotlivé indikátory, jejichž způsobem bylo posouzeno, zda projekt naplnil své vytyčené cíle či nikoliv. Naplnění indikátorů znamená vůči EU závazek, který má vliv na poskytnutou dotaci. Celkem bylo stanoveno pět indikátorů, které si v následujících řádcích rozebereme.

Indikátor č. 1

Tabulka 6 - Hodnotící indikátor č. 1

Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota	Měrná jednotka	Předpokládané datum plnění	Datum dosažené hodnoty
Počet nových nebo zrekonstruovaných zařízení využitých primárně pro ČR	0	1	1	Počet	14.08.2015	30.09. 2015

V rámci sledovaného projektu je tento indikátor zaměřený na samotný proces výstavby rozhledny Kelčský Javorník. Naplnění tohoto cíle je spojeno s administrativním zakončením projektu vázaným na zpracování závěrečné zprávy a žádosti o platbu, kdy těmto krokům musí předcházet úspěšný zkušební provoz. Po absolvování těchto formálních náležitostí je tento indikátor splněný.

Indikátor č. 2

Tabulka 7 - Hodnotící indikátor č. 2

Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota	Měrná jednotka	Předpokládané datum plnění	Datum dosažené hodnoty
Počet podpořených projektů s pozitivním vlivem na rovné příležitosti	0	1	1	Počet	14.08.2015	30.09. 2015

Pomocí daného indikátoru je možné sledovat transparentnost projektu. Informace o projektu jsou přístupné na webových stránkách mikroregionu Podhostýnsko všem lidem bez rozdílu. Indikátor také zahrnuje zapojení místních skupin do projektu, jako např. obce z Podhostýnského mikroregionu, Sdružení přátel Kelčského Javorníku, Sportovní klub Všechnovice atd. V neposlední řadě by šlo považovat poskytnutí daných podkladů k bakalářské práci od žadatele Podhostýnský mikroregion, bylo tak učiněno prostřednictvím paní inženýrky Burdové – projektové manažerky.

Indikátor č. 3

Tabulka 8 - Hodnotící indikátor č. 3

Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota	Měrná jednotka	Předpokládané datum plnění	Datum dosažené hodnoty
Počet podpořených projektů s pozitivním vlivem na udržitelný rozvoj	0	1	1	Počet	14.08.2015	30.09.2015

Projekt je uskutečněn v rámci soustavy chráněných území NATURA 2000, tím pádem je v souladu ochrany přírody a krajiny. V dané lokalitě je zakázáno pořádat společenské akce s velkým počtem lidí, včetně nadměrných akustických a vizuálních projevů, a to po celý rok.

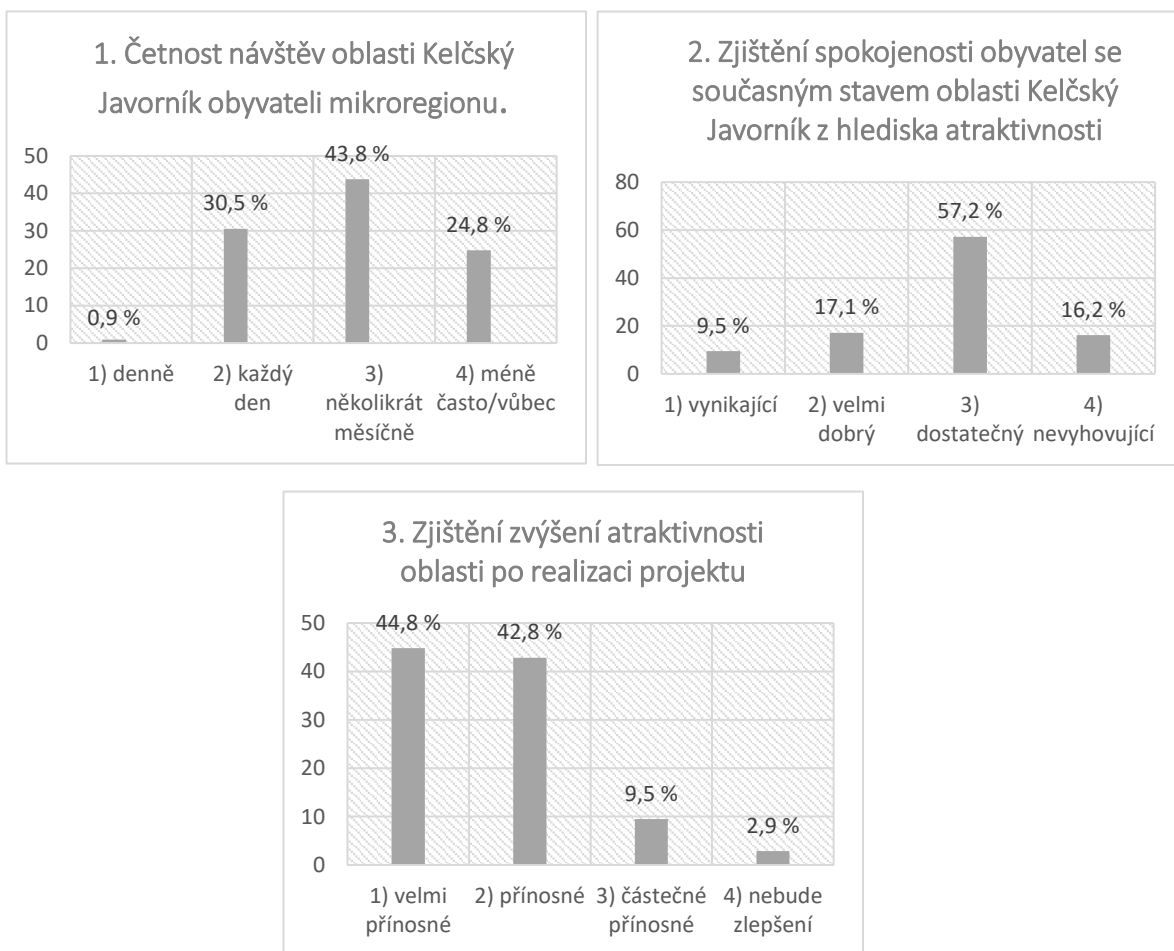
Indikátor č. 4

Tabulka 9 - Hodnotící indikátor č. 4

Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota	Měrná jednotka	Předpokládané datum plnění	Datum dosažené hodnoty
Zvýšení atraktivity podpořených měst a obcí	100	140,08	160,77	%	30.06.2016	31.12.2016

V rámci zjištění správné hodnoty indikátoru stanovení výsledku probíhala přes dvě dotazníková šetření. První sběr dat proběhl v přípravné fázi projektu, stejným způsobem proběhl druhý sběr dat, a to v červenci 2016. Daná šetření probíhala v obcích, které spadají pod mikroregion Podhostýnsko. Měrnou jednotkou indikátoru je zvýšení podílu obyvatel, kteří kladně hodnotí výsledek podpořených projektů. Odhadovaná hodnota v procentech z dotazníkového šetření byla 140,08 %. Vypočítaná hodnota z dotazníkového šetření z července roku 2016 byla ještě vyšší, a to **160,77 %** celkem bylo osloveno 105 respondentů. Z toho lze jednoznačně vydedukovat, že cílová hodnota pro daný monitorovací indikátor byla **splněná**. V následujících grafech lze vidět dosažené výsledky u jednotlivých otázek z dotazníkového šetření 2016.

Tabulka 10 - dotazníkové šetření k indikátoru č. 4

Indikátor č. 5

Tabulka 11 - Hodnotící indikátor č. 5

Název indikátoru	Výchozí hodnota	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota	Měrná jednotka	Předpokládané datum plnění	Datum dosažené hodnoty
Počet návštěvníků podpořeného zařízení po prvním roce provozu	0	13 000	18 648	počet	30.06.2016	31.12.2016

Určení hodnoty indikátoru bylo stanoveno prostým měřením počtu návštěvníků rozhledny. V květnu a srpnu proběhla čtyři měření v časech od 11-14:00 hod., ve dnech středa, pátek, sobota a neděle. Měření proběhlo prostým sečtením návštěvníků, kteří v daný čas navštívili rozhlednu, následně se zohlednila i vedlejší data a odhad běžného chování návštěvníka. Daný odhad počtu návštěvníků, kteří navštívili v prvním roce rozhlednu, byl 13 000, vypočtená hodnota byla následně **18 648 návštěvníků**. Cílové hodnoty monitorovacího indikátoru byly **naplněny**, počet návštěvníků po prvním roce provozu byl mnohem vyšší. [29]

Nutno podotknout bez ohledu na monitorovací indikátor, v prvních měsících provozu byl enormní zájem návštěvníků, za dobrých podmínek navštívily rozhlednu desítky až stovky osob denně. Proto na základě těchto informací lze předpokládat, že hodnota nastaveného indikátoru byla překročena až dvojnásobně.

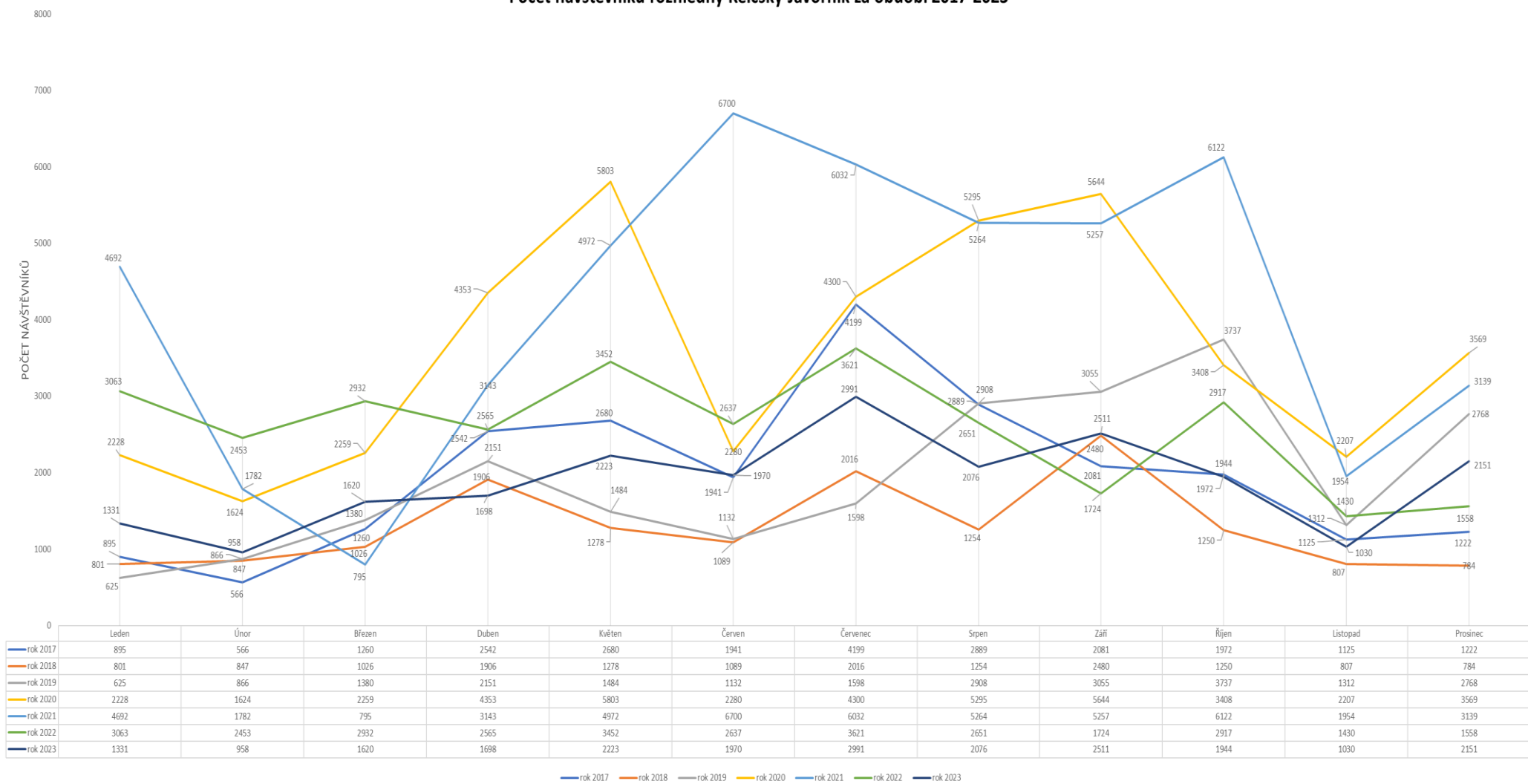
Následující tabulka znázorňuje průměrné stanovení počtu návštěvníků k indikátoru č. 5. Jedná se pouze o hrubé stanovení počtu návštěvníků. Sdružení Podhostýnský mikroregion po celý rok počítal s variantou návštěvnosti 12 hod. denně, a to i přes vlivy, které po celý rok na návštěvnost působily, jako např. počasí, brzká tma, roční období atd. Relevantnější data jsou poskytována přes externí společnost Partnerství, o. p. s., která měří permanentně návštěvnost daných turistických cílů (viz graf níže).

Tabulka 12 - Numerické stanovení počtu návštěvníků k indikátoru č. 5, zdroj: poskytnuté materiály

Průměrný počet návštěvníků za rok 2016	
Pátek 27. 5. 2016	Počet návštěvníků
Měření od 11:00 do 14:00	4
Neděle 29. 5. 2016	Počet návštěvníků
Měření od 11:00 do 14:00	6
Středa 24. 8. 2016	Počet návštěvníků
Měření od 11:00 do 14:00	2
Sobota 27.8. 2016	Počet návštěvníků
Měření od 11:00 do 14:00	8
průměrný počet návštěvníků v pracovní dny	
$((4+2))/2 \times 12$	36 návštěvníků
pracovní dny	252 dnů
celkový počet návštěvníků pracovní den	9072 návštěvníků
průměrný počet návštěvníků o víkendu	
$((6+8))/2 \times 12$	84 návštěvníků
víkend	114 dnů
celkový počet návštěvníků o víkendu	9576 návštěvníků
celkem za rok 2016	18 648 návštěvníků

Od května 2016 probíhá na rozhledně měření návštěvnosti, které zajišťuje firma Partnerství, o. p. s. V následujícím grafu si shrneme a porovnáme návštěvnosti zvolené po měsíčním cyklu, a to konkrétně za období od roku 2017 až do roku 2023. [29] [30]

Počet návštěvníků rozhledny Kelčský Javorník za období 2017-2023

Graf 4 - Celkový počet návštěvníků rozhledny Kelčský Javorník za období 2017 – 2023, zdroj: [35]

Rozhledna Kelčský Javorník za svou existenci zažila různorodý trend v počtu návštěvníků. Co se týče největší návštěvnosti, to bylo zaznamenáno v roce 2021, v daném roce celkem navštívilo rozhlednu **49 852** návštěvníků, naopak nejmenší návštěvnost byla zaznamenána v roce 2018, na rozhlednu si našlo cestu **15 538** návštěvníků. Dle návštěvnosti hlavní sezóna trvá od dubna do října, to je období, kdy si najde nejvíce lidí čas na návštěvu. Když se zaměříme na dlouhodobý trend, zjistíme, že je kolísavý. Návštěvnost rozhledny a obecně cestovní ruch jsou ovlivněny vnějšími faktory. Jedním z faktorů je počasí, například v roce 2021 v měsíci březen navštívilo rozhlednu pouze 795 návštěvníků, tento počet se zcela odchyluje od průměru v daném měsíci. Toto odchýlení zapříčinilo nepříznivé počasí pro návštěvu rozhledny. Dle archivu webových stránek meteocentrum.cz pro oblast, v daném měsíci v devatenácti dnech byl výskyt srážek. Další faktor, který měl na návštěvnost vliv je pandemie COVID-19. Na jaře roku 2020 vypukla v ČR pandemie a byl vyhlášen nouzový stav, byl omezený pohyb lidí. Sledovaná rozhledna měla paradoxně stoupající trend návštěvnosti, nejspíš to bylo zapříčiněno nucenou změnou stylu života, jako např.: zavření obchodů a služeb, přerušení kulturního a sociálního života, vykonávání práce home office, omezení cestování do zahraničí. To vše zapříčinilo zvyšující zájem o izolovanou turistiku v přírodě za cílem návštěvy rozhledny Kelčský Javorník.

Graf 5 - Návštěvnost turistických cílů za rok 2022, zdroj: [36]

Zajímavé sledované ukazatele nabízí internetový portál CzechTourism, do kterého zasahuje jako jeden z mnoha sledovaných vzorků rozhledna Kelčský Javorník. V kategorii věže a rozhledny z roku 2022, do které je zaznamenána sledovaná rozhledna, se rozhledna Kelčský Javorník umístila na **15. místě** z celkového vzorku 88 rozhleden a věží. Tento výsledek je brán velice pozitivně, protože naznačuje, že rozhledna Kelčský Javorník je mezi turisty velmi oblíbená a atraktivní. Skutečnost, že se rozhledna umístila tak vysoko, je velice pozitivní pro celý mikroregion Podhostýnsko. Tento výsledek může pozitivně ovlivnit místní cestovní ruch, podpořit místní nabízené služby a s tím spojený regionální rozvoj.

Dle mého názoru výstavba rozhledny Kelčský Javorník překonala očekávání a dosáhla stanovených cílů. Rozhledna leží na turistické a frekventované stezce, která měla potenciál pro své výhledy. Pokud by zde žádná výstavba neproběhla, hrozilo by zániknutí této oblíbené destinace z důvodu zarůstání krajiny zelení a nemožnosti poskytnutí výhledů, tím by byla ztracena turistická atraktivnost této oblasti. Zvýšení zájmu o rozhlednu Kelčský Javorník měl pozitivní dopad i na místní podnikatele z mikroregionu. Tuto informaci jsem získal během studie v rámci telefonické konzultace s paní Burtovou, projektovou manažerkou Podhostýnského mikroregionu. V průběhu rozpravy mi sdělila, že výstavba rozhledny měla přímý dopad na zvýšení zájmu o **restaurační zařízení na Tesáku**, která se nachází přibližně 4 km od rozhledny Kelčský Javorník, a také na **Hotelový resort Pod Šaumberkem**, který je vzdálený přibližně 3 km od rozhledny. Zvláště v letních měsících byl pozorován výrazný nárůst zájmu turistů o tyto zařízení, podnikatelé tak mohli těžit z atraktivity této lokality. Bohužel však není možné tyto informace ověřit statisticky, neboť nejsou k dispozici žádná relevantní data pro tento průzkum. Přesto, že zvýšená atraktivnost dané oblasti přilákala více turistů, pro ty obyvatele, kteří preferují klidný život a nejsou s projektem zcela spokojeni, mohla zvýšená poptávka po lokalitě znamenat negativní dopad, jako byl zvýšený provoz nebo ztráta autentičnosti prostředí. Avšak je faktem, že většina místních obyvatel s daným projektem souzní. Výstavba rozhledny se projevila na zlepšení infrastruktury jako např. parkoviště, turistické stezky, informační panely atd., což mělo nezanedbatelný pozitivní vliv i pro život místních obyvatel. Podle poskytnutých materiálů byl indikátor č. 4 zaměřen na měření míry spokojenosti místních obyvatel s projektem, nutno podotknout, že bylo dosaženo pozitivních výsledků.

Obrázek 5 a 6 - výhled z rozhledny Kelčský Javorník a restaurace na Tesáku, foto - autor

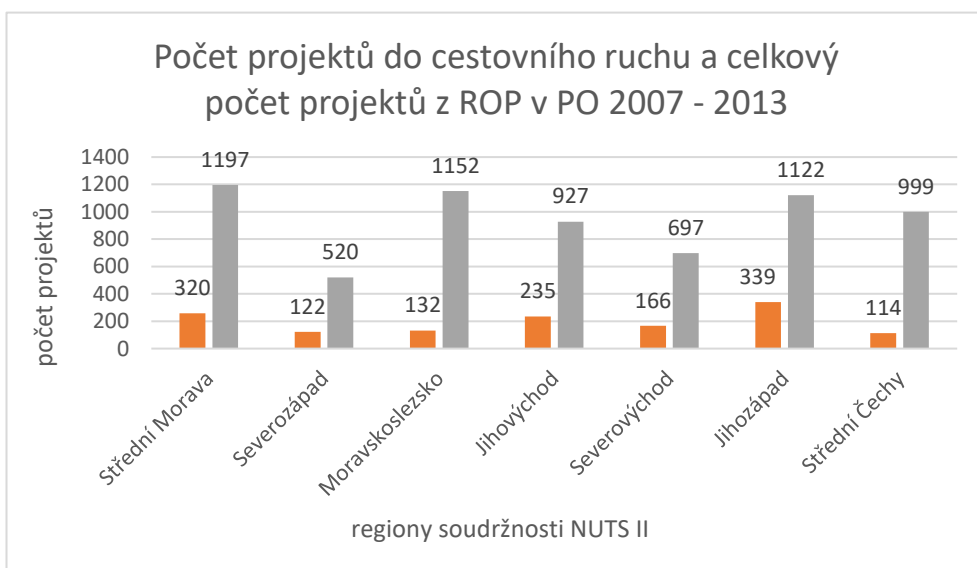

Obrázek 7 a 8 - Rozhledna Kelčský Javorník a turistická stezka k rozhledně, foto - autor

6.2 Vliv veřejných investic do CR na makroekonomické ukazatele

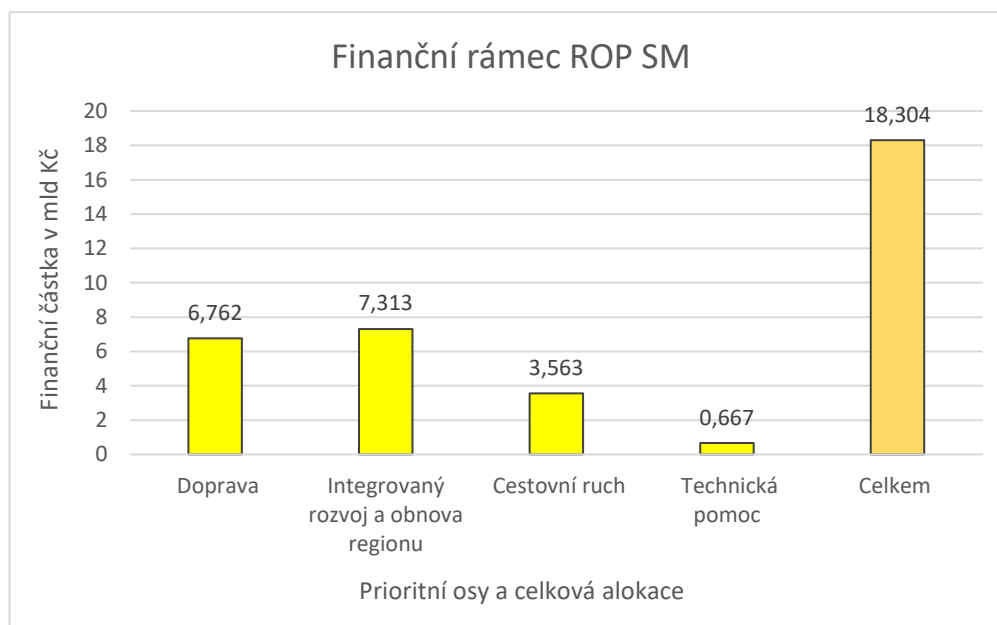
Dle cílů, které má tato bakalářská práce dosáhnout, si v této části zmapujeme celkové investice do infrastruktury cestovního ruchu, které byly v programovém období 2007 až 2013 realizovány prostřednictvím ROP. Pomocí statistických ukazatelů zjistíme, zda projekty do cestovního ruchu a jejich původní cíle, mají vliv v širším kontextu na obyvatele. Zaměříme se na region soudržnosti NUTS II, konkrétně na region Střední Morava, pod který patří Zlínský a Olomoucký kraj.

V tomto období byl rozvoj cestovního ruchu jedním z hlavních cílů, na které se regionální politika zaměřovala. Každý region soudržnosti měl definované své prioritní osy, z nichž cestovní ruch představoval jednu z hlavních oblastí. Jak už bylo zmíněno, projekty ROP byly z cíle Konvergence a finanční prostředky byly přerozdělovány pomocí EFRR. Následující graf zobrazuje celkový počet projektů financovaných z ROP regionů soudržnosti a porovnáváme ho s projekty, které spadaly do prioritní osy týkající se cestovního ruchu.

Graf 6 - Počet projektů za PO 2007 - 2013, zdroj: [37]

V této části se podíváme blíže na Regionální operační program (ROP) Střední Morava, jednalo se o důležité sdružení pro podporu ekonomického rozvoje a zlepšení životní úrovně v regionu. Globálním cílem ROP Střední Morava bylo *zvýšení ekonomické vyspělosti, zlepšení konkurenceschopnosti regionu a životní úrovně jeho obyvatel ve svém komplexu*. [33, s. 81] Jak bylo zmíněno, k dosažení svého globálního cíle ROP Střední Morava využívala 4 vybrané prioritní osy.

Graf 7 - Finanční rámec a prioritní osy ROP SM, zdroj: [38]

Každá z těchto prioritních os se dále detailněji rozdělovala na konkrétní oblasti podpory, které přesně určovaly, kam budou finanční prostředky směřovat a jaké konkrétní aktivity a projekty byly podporovány. Prioritní osa Cestovní ruch ROP SM měla celkem 4 oblasti podpory, byla zde přerozdělena částka okolo 3,6 mld Kč.

Tabulka 13 - Prioritní osy a přehled projektů, zdroj: [38]

ROP SM - oblast podpory	Schválené projekty		% z celkových podaných žádostí	Podané projektové žádosti	
	Počet	Celkem		Počet	Celkem
3.1. Integrovaný rozvoj CR	66	657 990 244 Kč	46%	126	1 440 554 768 Kč
3.2. Veřejná infrastruktura a služby CR	82	754 925 575 Kč	40%	177	1 872 623 618 Kč
3.3. Podnikatelská infrastruktura CR	154	1 960 842 751 Kč	37%	421	5 250 074 420 Kč
3.4. Propagace a řízení	18	189 045 395 Kč	92%	21	204 870 695 Kč
Prioritní osa 3 - Cestovní ruch	320	3 562 803 965 Kč	43%	745	8 768 123 501 Kč

Makroekonomické ukazatele měly zásadní vliv na oblast cestovního ruchu financovaný prostřednictvím ROP. Tyto ukazatele odrážely situaci daného regionu a sloužily jako důležitý nástroj pro hodnocení účinnosti a dopadu investic do cestovního ruchu. Například míra zaměstnanosti odrážela schopnost cestovního ruchu vytvářet pracovní místa pro daný region. Turistické tržby nám sdělovaly, jaký ekonomický přínos má turismus pro danou oblast. Analýza těchto ukazatelů mohla

poskytnout cenné informace o tom, jak efektivně byly investice do cestovního ruchu v rámci ROP využívány a zda se naplňoval ekonomický a regionální rozvoj.

Prvním makroekonomickým ukazatelem je **Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu** (HPH), měří celkovou ekonomickou hodnotu, kterou cestovní ruch přidává do daného regionu. Stanovení HPH je rozdíl celkové produkce oceněnou v základních cenách a mezi spotřebou v kupních cenách. Roste-li HPH, jedná se o úspěšné ekonomické aktivity v oblasti cestovního ruchu, které přináší prospěch danému regionu. V programovém období 2007–2013 docházelo díky alokacím EU k rozvoji cestovního ruchu v regionech, to se následně projevilo stoupajícím trendem. Níže můžeme vidět srovnání regionů soudržnosti a jakým vlivem působí HPH cestovního ruchu. Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu je vyjádřena v mil. Kč. Toto srovnání provádí Český statistický úřad až od roku 2010. [32]

Tabulka 14 - Srovnání HPH regionů soudržnosti, zdroj: [31]

Srovnání HPH cestovního ruchu												
Regiony soudržnosti	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Praha	30 322	30 596	33 467	35 969	36 835	39 809	44 280	47 972	49 996	53 227	21 167	25 133
Střední Čechy	7 991	8 124	8 909	9 252	9 321	10 010	11 038	11 521	12 319	13 317	8 021	8 464
Jihozápad	8 232	8 365	9 030	9 295	9 740	10 287	11 086	11 776	12 429	13 743	8 449	8 842
Severozápad	7 984	8 072	8 586	8 915	8 772	8 931	9 560	10 091	10 344	10 873	5 946	6 580
Severovýchod	9 135	9 289	9 932	10 390	10 447	11 152	12 114	12 557	13 487	14 329	9 571	9 708
Jihovýchod	10 823	11 131	12 207	13 201	13 180	14 001	15 748	16 733	17 475	18 860	10 875	12 541
Střední Morava	6 639	6 867	7 319	7 734	7 525	8 005	8 558	8 961	9 562	10 421	6 715	7 133
Moravskoslezsko	6 235	6 292	7 033	7 223	7 289	7 781	8 235	8 780	9 463	9 981	5 975	6 402

Mezi další makroekonomické ukazatele patří **podíl Hrubého domácího produktu (HDP)**, který má dopad na regionální politiku. HDP má přímý vliv na rozdělení finančních prostředků EU, proto celkové hodnoty jsou pro přehlednost a k porovnání s druhým ukazatelem. Druhý ukazatel je **podíl cestovního ruchu na HDP**. Tento ukazatel měří přínos cestovního ruchu k celkovému HDP daného regionu. Čím vyšší procentuální hodnota, tím větší závislost daného regionu na cestovním ruchu. Analýza tohoto ukazatele může být užitečná pro hodnocení vlivu cestovního ruchu na regionální ekonomiku nebo také identifikace potenciálních oblastí pro rozvoj turismu.

Tabulka 15 - Makroekonomické ukazatele, zdroj: [39]

Další makroekonomické ukazatele																
Region soudržnosti NUTS II	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Střední Morava																
Podíl na HDP (ČR = 100 %)	9,4	9,3	9,3	9,3	9,4	9,6	9,4	9,6	9,6	9,4	9,4	9,3	9,4	9,3	9,3	9,2
Podíl ČR na HDP (v %)	2,91	2,8	2,87	2,65	2,66	2,75	2,88	2,76	2,77	2,91	2,94	2,88	2,87	1,5	1,55	2,22

Další ukazatel, který má vliv na tvorbě cestovního ruchu, je **Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu**. Tento ukazatel poskytuje informaci o významu tohoto odvětví pro regionální politiku. Od roku 2010 pro region soudržnosti Střední Morava je počet zaměstnanců konstantní, i přes značnou podporu v daném programovém období, na celkovou statistiku to nemělo vliv. Možných příčin může být hned několik, např. dozvuky hospodářské krize z roku 2008, kdy nevznikaly nové pracovní pozice.

Dalším eventuálním důvodem mohou být dlouhodobé trendy ve vývoji cestovního ruchu nebo také technologické změny, které mohou mít vliv na poptávku po pracovních pozicích. V neposlední řadě může stát za stagnací růstu nedostatek pracovní síly v daném regionu.

Tabulka 16 - Počet zaměstnanců v CR, zdroj: [31]

Počet zaměstnanců v cestovním ruchu												
Regiony soudržnosti	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Praha	63 006	61 530	62 505	63 314	61 817	61 809	63 416	65 136	65 458	65 958	57 226	54 363
Střední Čechy	21 773	21 319	20 631	20 448	20 593	21 577	21 829	21 810	22 164	22 051	20 914	20 910
Jihozápad	23 950	23 464	22 938	22 674	22 374	22 741	23 069	23 144	23 414	23 746	22 341	22 324
Severozápad	25 188	25 080	24 496	24 068	23 981	24 296	24 241	24 602	24 665	24 565	22 553	21 303
Severovýchod	28 093	27 898	26 652	26 050	25 685	26 643	27 063	26 403	27 146	27 295	26 154	25 671
Jihovýchod	33 208	33 091	32 969	32 588	32 266	33 025	34 032	34 260	34 479	34 847	32 381	32 061
Střední Morava	20 260	20 071	19 949	19 465	19 335	19 888	20 120	19 981	20 603	20 764	19 700	19 671
	8,6%	8,6%	8,7%	8,6%	8,6%	8,7%	8,6%	8,5%	8,6%	8,7%	8,9%	9,1%
	3,8%	3,8%	3,7%	3,6%	3,5%	3,5%	3,5%	3,4%	3,4%	3,5%	3,4%	3,4%
Moravskoslezsko	20 092	20 009	19 411	19 024	18 956	19 218	19 528	19 842	20 408	20 280	19 394	18 929

Vysvětlivky:
1. řádek - Počet zaměstnaných v cestovním ruchu
2. řádek - Podíl na celkové zaměstnanosti cestovního ruchu
3. řádek - Podíl na celkové zaměstnanosti regionu

Nárůst ubytovacích zařízení může být dalším ukazatelem pro rozvoj cestovního ruchu v regionech. Při zvyšující se nabídce ubytovacích možností to může přitahovat více návštěvníků, což vede k zvýšení turistických aktivit v regionu. Ve sledovaném období analyzujeme vyšší nárůst ubytovacích zařízení mezi lety 2012 a 2013. Z části na tom mělo zásluhu zaměření Regionální politiky, konkrétně podpora cestovního ruchu pomocí ROP SM. Statistické údaje v podobě počtu přenocování mají stoupající trend v letech, jediná odchylka je zaznamenána v letech 2020 a 2021, kdy regiony postihla pandemie COVID 19. [31]

Tabulka 17 - Ubytovací zařízení - region soudržnosti SM, zdroj: [40]

Cestovní ruch - ubytovací zařízení																
Region soudržnosti NUTS II	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Střední Morava																
Počet ubytovacích zařízení	711	709	676	673	746	719	972	906	910	926	898	947	939	1103	1136	1092
Přenocování	3 520 638	3 223 682	2 998 109	2 984 193	3 013 799	2 936 098	3 400 921	3 449 343	3 789 893	3 985 961	4 135 092	4 388 049	4 585 092	3 219 773	3 387 122	4 554 835

Tato část měla za cíl zmapovat celkové investice pod záštitou ROP v PO 2007 – 2013, následně jsem se zaměřil na konkrétní region soudržnosti ROP SM, kde jsem se zaměřil na prioritní osu Cestovní ruch. Na statistických jednotkách jsem se snažil propojit makroekonomické ukazatele a investice do cestovního ruchu. Jak už zde bylo zmíněno, v PO 2007 – 2013 byl jedním z hlavních priorit regionální politiky cestovní ruch. Z toho důvodu bylo cílem této části zjistit, zda a jestli investice do cestovního ruchu měla vliv na makroekonomické ukazatele. Dle mnou sledovaných ukazatelů jako HDP, HNH, ubytovací zařízení nebo počet zaměstnanců v cestovním ruchu nejdou znát na statistických jednotkách investice do cestovního ruchu při porovnání s jinými roky, mimo období 2007 – 2013. Dle statistiky pro rok 2021 byla průměrná HPH cestovního ruchu na národní úrovni 1,53 % (100 % = celková HPH v ČR) s celkovým finančním objemem 84,8 mld. Kč. [31] Z toho lze usoudit, že cestovní ruch na makroekonomických ukazatelích zaujímá pouhé setiny procent. Avšak na regionální úrovni byla podpora ze strany ROP do cestovního ruchu znatelná, což lze vydedukovat počtem podpořených projektů a naplněných indikátorů po fázi udržitelnosti.

6.3 Expertní rozhovor s odborníkem na problematiku EU

V programovém období 2007 – 2013 byl cestovní ruch klíčový nástroj pro rozvoj regionu. Jedním z hlavních faktorů k úspěšnému projektu je naplnění výstupů ve fázi udržitelnosti. V rámci expertního rozhovoru se na tuto problematiku zaměříme s panem **Petrem Zahradníkem**, který mi poskytl osobní rozhovor. Téma rozhovoru se zaměřuje na to, zda se naplňují původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu a jaký vliv na mikroregiony mají takové projekty, dále rozebereme část, která nastane po fázi vlastní realizace projektu, tedy fázi udržitelnosti. Rozhovor má celkem 6 otázek, ke každé otázce bude následovat krátký komentář.

Osobní rozhovor byl proveden formou polostrukturované rozpravy. Tato metoda byla zvolena pro svou flexibilitu v pokládání otázek a dosažení stanovených cílů rozhovoru. Příprava rozhovoru zahrnovala prohloubení problematiky daného tématu, aby došlo následně k pochopení získaných informací. Rozhovor byl uskutečněn 21. 3. 2024 v prostorách Fakulty stavební VUT.

Představení respondenta: Ing. Petr Zahradník, MSc. je ekonomický expert, analytik a konzultant specializující se na problematiku EU. Působí jako člen Národní ekonomické rady (NERV) a je členem České spořitelny jako analytik. Dříve působil např. jako konzultant Kanceláře ČR v letech 1995 – 1999 nebo jako člen Evropského hospodářského a sociálního výboru v Bruselu.

1. otázka

Jaký vliv mají strukturální fondy na podporu regionálního rozvoje?

Já si myslím, že mají vliv úměrný těm částkám, které jsou na tento účel vynakládány. Určitě nejsou samospasitelné; samotné strukturální fondy nejsou schopny vyřešit strukturální problémy regionů. Investiční potřeba je daleko větší, než jsou schopny strukturální fondy zajistit. Na druhou stranu dobře zacílené strukturální fondy mohou být pověstným spouštěčem následných aktivit, na které potom mohou navázat jiné zdroje, jako jsou lokální veřejné nebo soukromé zdroje. Takže bych rozhodně nepodceňoval jejich roli.

Když se statisticky podíváme na to, jakým způsobem se jednotlivé regiony vyvíjejí, tak řada z nich v posledních několika letech velmi stagnovala, a to navzdory tomu, že čerpaly poměrně výrazné množství strukturálních fondů. Naše kohezní alokace, mám tím na mysli pro Českou republiku jako celek, je velkorysá. Máme v porovnání se srovnatelnými zeměmi opravdu velmi dobrou alokaci, ale zkrátka na to, aby se změnil nějaký nepříznivý vývoj některých regionů, je to pořád málo. Jedná se o nějaké 1 procento HDP v našich podmínkách, možná dokonce 1 a půl. A to z těch 1 a půl jde nějaká 1/3 podnikatelům, zhruba 2/3 jde do veřejného neziskového sektoru. A to zase až tak průlomovou změnu nedělá, ale prostě je to zdroj, se kterým řada regionů počítá. Dokonce i díky podpoře a možnostem evropského financování došlo jaksi k vysazení některých národních dotačních titulů. Takže pro spoustu malých obcí se jedná možná o jediný zdroj toho,

jakým způsobem se rozvíjet, ale musejí počítat s tím, že ty částky nejsou gigantické a že jejich potřeby bude potřeba zajistit i z jiných zdrojů.

Komentář

Názor pana Zahradníka na podporu regionálního rozvoje pomocí strukturálních fondů vyznívá, že samotné strukturální fondy region nespasí. Podpora regionálního rozvoje by měla být komplexnější, neměla by se upínat pouze na alokace z EU, bohužel systém je nastavený tak, že pro některé regiony je to jediný zdroj financování a jak zmínil pán Zahradník, strukturální fondy nevyřeší všechny problémy a ani to nemá dostatečný vliv na růst HDP. Je potřeba mít nastavené stanovisko, kdy podporované projekty z financí EU by měly mít udržitelný mechanismus pro rozvoj regionů a hledat možnosti v jiných zdrojích financování, tyto způsoby by měly pomoci k regionálnímu rozvoji jako celku.

2. otázka

Do jaké míry se podle Vás naplňují původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do cestovního ruchu?

V případě cestovního ruchu si myslím, že dosáhl vrcholu právě v programovém období 2007 až 2013. Myslím si, že to bylo jedno z mála odvětví, které bylo těmi strukturálními fondy saturováno úměrně dané investiční potřebě, která zde byla. Daná podpora byla opravdu robustní, zejména z tehdejších regionálních operačních programů. Podle mého názoru se ty investice vyplatily, protože přinesly přesně to, co je po strukturálních fondech požadováno. Nebyl to pouze jakýsi krátkodobý poptávkový stimul, ale změnily dlouhodobě tu nabídkovou stranu v podobě kapacit hotelů, restaurace velmi slušné kategorie, a další infrastruktury pro trávení volného času, sportoviště atd. Troufám si tvrdit, že bez té podpory by to v těch lokalitách, kde tyto investice jsou, nebylo. Potom ten následný zájem o turistický ruch si myslím, že ty investice výrazným způsobem splatil. Dokonce v některých lokalitách hledají cesty, jak ten obrovský zájem o návštěvnost těch regionů regulovat nebo ředit. Tím pádem právě cestovní ruch v období 2007 až 2013 byl zlatým bodem rozvoje tohoto odvětví v České republice. Poté následně už ta podpora přestala být takto velkorysá v operačním programu IROP. Následná podpora cestovního ruchu se týkala v podstatě jenom veřejné infrastruktury, takové doplňkové. Příjemci nebyli jednotliví provozovatelé hotelů, restaurací atd. Já osobně však nic z toho nepovažuji za vyhozené peníze, protože si myslím, že to výrazně prospělo rozvoji cestovního ruchu v České republice, zejména v těch regionech, kterých by si jinak asi málokdo všiml.

Komentář

Programové období 2007 až 2013 přineslo největší podporu do cestovního ruchu ze strany strukturálních fondů prostřednictvím ROP. Jak už bylo zmíněno, problém projektu z ROP do oblasti cestovního ruchu může nastat, pokud daná investice bude mít jen krátkodobý stimul bez přidané hodnoty pro daný region. Nutno podotknout, že většina příjemců přistupovala k uskutečnění veřejných investic do této oblasti

zodpovědně a jak zmiňuje pan Zahradník, v regionech to mělo následný přímý vliv např. na vybudování infrastruktury pro trávení volného času nebo různá sportoviště. Co se týče cestovního ruchu, tak např. zvýšení poptávky a nabídky po ubytovacích zařízeních nebo také restauracích lepší kvality. Mnohé méně rozvinuté regiony musí vzpomínat na toto období v dobrém, protože následná programová období EU už nebyla tak orientovaná na podporu tohoto typu.

Avšak myslím si, že toto období mohlo mít i negativní stránku. Tím, že alokace v tomto období byly opravdu obrovské, tak někteří žadatelé mohli mít i nekalé úmysly v podobě vlastních zájmů. Dále se některým projektům nemuselo podařit rozvinout daný projekt na vyšší úroveň a tím podpořit region.

3.otázka

Je u některých projektů do cestovního ruchu větší riziko, že nesplní podmínky udržitelnosti?

Tohle riziko nastalo v době po finanční krizi, tedy někdy v období kolem roku 2012 a následujících let, kdy opravdu ty velké kapacity, do kterých se investovalo, nebyly schopny naplnit podmínky udržitelnosti minimálně v nějakém krátkém období. Pokud vím, tehdy se částečně uplatnil systém korekcí. Částečně to bylo zdůvodněno i složitou ekonomickou situací, která neumožňovala lidem navštěvovat tato zařízení a tím naplnit požadavky ohledně návštěvnosti nebo využití kapacit. V delším časovém horizontu si myslím, že se ukázalo, že drtivá většina objektů nejenom naplnila ta kritéria udržitelnosti v požadovaném časovém období, ale existují stále bez nějaké další podpory a fungují ze zdrojů zajišťovaných jinými vlastníky a manažery. Těch, které neuspěly a selhaly, je relativně velmi málo, takže bych to dokonce metodicky nebo prototypově považoval za úplně ideální způsob působení evropských fondů. Jedná se o nastartování nějaké aktivity, která běží, rozvíjí se, a už nevyžaduje dotační podporu, protože je životaschopná.

Komentář

V delším časovém horizontu většina projektů neměla problém splnit požadovaná kritéria udržitelnosti, což může značit, že strukturální fondy byly správně zaměřeny a poskytnuty pro danou oblast. Výjimkou bylo období kolem roku 2012, kdy některé podniky měly problém naplnit cíle indikátorů v krátkém časovém úseku. Bylo to způsobeno finanční krizí, kterou si procházela ČR. I přes velké procento úspěšnosti splnění fáze udržitelnosti by nebylo správné tuto fázi podcenit.

4. otázka

V případě nesplnění podmínek udržitelnosti by to mělo jaké následky?

No, tak by to mělo značné následky. Zprvé by bylo nutné v podstatě tu dotaci vrátit. V případě nesplnění z důvodu nějakého pochybení nebo dokonce trestného činu, tak tam samozřejmě hrozí vedle vrácení dotace i pokuta, případně je dokonce možné, že by došlo k nějaké formě trestního stíhání. Koneckonců nejsou úplně výjimečné případy, kdy došlo k odsouzení za kriminální delikt, což znamená zneužití prostředků Evropské unie, což je srovnatelné s nějakým daňovým deliktem. Takže v případě neúmyslného nesplnění

udržitelosti by nastala vrácení peněz nebo nějaká výrazná korekce. V případě, že by důvodem bylo něco vážnějšího, jednalo by se o kriminální čin, ale naštěstí takových případů v České republice bylo velmi málo. Drtivá většina projektů v oblasti cestovního ruchu se ukázala jako životaschopná a smysluplná.

Komentář

I když to bylo zcela výjimečné, i přesto nastaly případy, kdy nedošlo k splnění podmínek udržitelosti. Jak zmiňuje p. Zahradník, je potřeba odlišit nesplnění z důvodu neúmyslné chyby, kde by mohl být postih vrácení peněz či korekce a té horší varianty, jako zneužití finančních prostředků EU, kde by to mohlo být posouzeno jako trestný čin.

I přesto v minulosti byla zjištěna korupční kauza v rámci přerozdělování finančních prostředků pro oblast ROP Severozápad. Ve většině projektů se objevovaly varovné signály na netransparentní praktiky, v následujících letech bylo zjištěno pochybení ve výši 1,9 miliard korun a bylo zde obviněno více než 25 lidí.

5. otázka

Dochází k nějakým kontrolám po fázi udržitelosti?

Z hlediska kontrol, že dotyčný čerpal dotační podporu, fázi udržitelosti končí. V nejměkčím případě trvá fáze udržitelosti pět let, avšak existuje možnost prodloužení až na 10 let v závislosti na situaci. Je mi známo, že v některých případech tato doba byla prodloužena až na sedm let, nicméně obecně platí, že po uplynutí doby udržitelosti je příjemce zproštěn povinností, s výjimkou situací, kdy došlo k porušení pravidel během této fáze.

V mnoha případech si žadatel na financování vzal úvěr, který může být splatný i po skončení doby udržitelosti. V takovém případě může podléhat kontrole ze strany banky, která poskytla úvěr. Obvykle však po skončení doby udržitelosti kontroly končí. V praxi se stalo zvykem, že objekty podpořené jako ubytovací zařízení pro cestovní ruch jsou po skončení doby udržitelosti přizpůsobeny například na byty či apartmány a prodávají se jako takové.

Většina hotelů a ubytovacích zařízení, která byla původně podpořena jako hotely, i po 15 letech stále funguje jako ubytovací zařízení. To svědčí o tom, že původní investice byla účelná a cílená.

Komentář

Jak zmiňuje p. Zahradník, po zdárném dokončení fáze udržitelosti závazek vůči EU až na výjimky zaniká. Avšak mnoho žadatelů si bere na financování úvěr, který je splatný i po skončení doby udržitelosti, v těchto případech dochází ke kontrolám ze strany bank. V dnešní době už můžeme říct, že v programovém období 2007 až 2013 investice do cestovního ruchu měly smysl a podpořené projekty, až na výjimky, jsou stále životaschopné a svými přínosy následně podpořily regionální rozvoj.

6. otázka

V případě méně rozvinutých mikroregionů, jaký dopad mohou mít na obyvatelé projekty do cestovního ruchu?

Když se budeme držet cestovního ruchu, záleží především na atraktivitě regionu díky projektu, tj. na tom, jak dokáže přilákat novou klientelu, ať už z České republiky nebo ze zahraničí. Co se týče méně známých lokalit, záleží na tom, jestli zájem klientely vyvolá např. poptávku po nových pracovních silách ze strany obyvatel daného mikroregionu. Pokud nově vzniklé hotelové zařízení, restaurace, sportoviště nebo infrastruktura pro volný čas zaměstná významnou část místní populace za slušných podmínek, místní se s projektem pravděpodobně ztotožní. Samozřejmě existují jednotlivci, kteří s projektem nesouhlasí, a často se to pojí s intenzivnějším pohybem obyvatelstva. Lidé preferující klid a stabilitu nemusí být s tímto stavem spokojeni. Na druhou stranu, v oblastech s vyšším sociálním znevýhodněním, kde lidé nemají zájem o práci, natož v cestovním ruchu, může být postoj k projektu negativní. Tito lidé mohou být rušivým elementem pro návštěvníky, kteří přijíždějí do regionu trávit volný čas. Je důležité, aby místní obyvatelé podporovali projekt, a ne ho ignorovali nebo dokonce sabotovali.

Komentář

Mezi hlavní pozitivní dopady bych uvedl zvýšení zaměstnanosti a infrastrukturální rozvoj. Díky příjmům z cestovního ruchu pro místní populaci mikroregionu to mohla být možnost dosáhnout lepší životní úrovně. Nové podnikatelské projekty pro mikroregion zahrnovaly např. restaurace, ubytovací zařízení, obchody se suvenýry a turistická informační centra. Zvýšení povědomí o regionu mělo pozitivní kulturní a environmentální dopady, a to jak z hlediska ochrany kulturního dědictví, tak i životního prostředí. Tyto příležitosti měly vést k rozvoji místní ekonomiky a posílení soudržnosti mezi regiony. Podpora těchto aktivit byla prioritní osou Cestovních ruchů v rámci regionů soudržnosti a myslím si, že ve většině případů došlo k naplnění původních intervencí.

Závěr

V úvodu bakalářské práce jsme si stanovili, že bychom se měli zabývat otázkou, do jaké míry jsou splněny původní předpoklady při schvalování veřejných stavebních investic do infrastruktury cestovního ruchu. Abychom porozuměli této problematice a mohli na ni adekvátně odpovědět, bylo nezbytné nejprve v teoretické části pochopit kontext regionální politiky EU a cestovního ruchu. Dále jsme se zaměřili na pochopení projektového cyklu a jeho jednotlivých fází. V praktické části, rozdělené do tří kapitol, jsme dosáhli splnění stanovených cílů, které si bakalářská práce klade. Jednalo se o zanalyzování projektu do cestovního ruchu z ROP SM, konkrétně rozhledny Kelčský Javorník. U této investice jsme se snažili prostřednictvím poskytnutých interních dokumentů, jako je např. žádost o dotaci, monitorovací zprávy atd., zhodnotit potenciální přínos pro daný region a zjistit, zda byly splněny cíle. Mapování celkových investic do infrastruktury a jejich následné srovnání s makroekonomickými ukazateli bylo dalším cílem bakalářské práce. Jako poslední cíl, kterého má být dosaženo, byla odborná rozprava na téma bakalářské práce, která byla vedena s expertem na problematiku EU s panem Zahradníkem.

Investice do cestovního ruchu realizované pomocí strukturálních fondů v programovém období 2007-2013 byly podle mého názoru správně zaměřeny a většina z nich splnila svůj účel. Jak uvedl pan Zahradník v rozhovoru, často byla alokace finančních prostředků z EU jedinou možností, jak dosáhnout rozvoje daného regionu. Z této podpory mohou regiony těžit až do současnosti. Přesto že většina projektů do cestovního ruchu s podporou EU byla správně cílená, je nutné zdůraznit, že ne všechny projekty splnily své původně stanovené cíle, buď nechtěně, nebo v důsledku úmyslných dotačních podvodů. V rámci ČR se o největší dotační podvod postaral samotný ROP Severozápad. Do dnešní doby probíhá vyšetřování, samotný dotační program musel být dokonce na dva roky pozastavený. V rámci ROP Střední Morava probíhá vyšetřování u bývalého kancléře ČR pana Mynáře kvůli dotaci na penzion v Osvětimanech realizovaný v daném období. Jako nevýhodu vnímám to, že dotace nepokrývaly následné opravy a údržby. Např. dřevěné rozhledny vyžadují v dlouhodobém horizontu pravidelnou údržbu z důvodu povětrnostních vlivů a možnosti napadení škůdci. Dotace cílily na výstavbu ale nikoliv na údržbu, následné finanční náklady mohou daný region přerůst. Na tento faktor bylo důležité pomýšlet už před samotnou realizací.

Když se vrátíme k otázce, zda se naplňují původní předpoklady veřejných stavebních investic do cestovního ruchu, jako kontrolní faktor o naplnění či nenaplnění slouží indikátory projektu. Ve fázi udržitelnosti musel projekt naplňovat a následně prokazovat stanovené indikátory, což byla podmínka pro poskytnutí dotace. Pokud daný projekt splní indikátory a prokáže svou životaschopnost ve fázi udržitelnosti, představuje pro konkrétní region příležitost k dlouhodobému rozvoji a prosperitě, například formou rozvoje infrastruktury a regionu, podpory podnikání a tím snížení nezaměstnanosti, nebo zlepšení životní úrovně obyvatel. Samozřejmě existují

výjimky, kdy daný projekt do cestovního ruchu nenaplnil svůj potenciál. Přesto podle mého názoru podpora veřejných projektů v oblasti cestovního ruchu v regionech či mikroregionech přinesla více pozitivních než negativních faktorů.

7 Seznam použité literatury

- [1] Regionální politika. *Euroskop - Regionální politika* [online]. 2021 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/regionalni-politika/>
- [2] ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. 2017. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5.
- [3] BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. 2009. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-111-6.
- [4] Principy regionální politiky. *Politika hospodářské a sociální soudržnosti* [online]. c1997-2024 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/fondy-evropske-unie-a-politika/2/>
- [5] WOKOUN, René. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 3. Praha: IFEC, 2001. Justis. ISBN 80-864-1208-3.
- [6] Regiony regionální politiky. *DotaceEU - regiony regionální politiky* [online]. c2024 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>
- [7] Klasifikace CZ-NUTS. *CZSO - Klasifikace CZ-NUTS* [online]. [2003] [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/131222971/cz_nuts_metodika.pdf/abd2b7fa-4e7f-4926-afc5-b58ed66d9719?version=1.3
- [8] Evropské strukturální a investiční fondy. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/2014-2020-european-structural-and-investment-funds_cs
- [9] Evropský fond pro regionální rozvoj. *ERDF* [online]. 2007 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/fond-regionalniho-rozvoje/evropsky-fond-pro-regionalni-rozvoj-80146/#>
- [10] Rozvoj venkova. *Společná zemědělská politika* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_cs#iniciativa-spole%C4%8Denstv%C3%AD-pro-rozvoj-venkova-leader
- [11] Fondy EU. *DotaceEU - fondy EU* [online]. c2024 [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>
- [12] Programové období 2004 - 2006. *DotaceEU - Programové období 2004 - 2006* [online]. c2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/nastroje-politiky-soudrznosti](https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2004-2006-(1)/nastroje-politiky-soudrznosti)
- [13] Programové období 2004 - 2006. *DotaceEU - Programové období 2004 - 2006* [online]. c2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/predchozi-programova-obdobi/programy-2004-2006>

- [14] Programové období 2007- 2013. *DotaceEU - Programové období 2007- 2013* [online]. c2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/programove-obdobi-2007-2013>
- [15] Strategie Evropa 2020. *DotaceEU - Strategie Evropa 2020* [online]. c2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/caste-dotazy/obecne-otazky/strategie-evropy-2020>
- [16] Programové období 2014 - 2020. *Dotace EU - Programové období 2014 - 2020* [online]. c2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/souvisejici-odkazy/programy-2014-2020>
- [17] Programové období 2021 - 2027. *Dotace EU - Programové období 2021 - 2027* [online]. 2022 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.uur.cz/media/pjnjiukv/01-evropskefondy.pdf>
- [18] DOČEKAL, Vít. *Strukturální fondy EU – projektový cyklus a projektové řízení* [online]. Masarykova univerzita Brno, 2013 [cit. 2024-05-02]. ISBN 978-80-210-6389-1. Dostupné z: <https://munispace.muni.cz/library/catalog/view/94/182/148-1/#preview>
- [19] Pojmy v cestovním ruchu. *CZSO - Pojmy v cestovním ruchu* [online]. 2021 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metodika_casove_rady_cestovni_ruch
- [20] HOUŠKA, Petr a Zdenka PETRŮ. *Evropská ekonomická integrace a cestovní ruch*. Praha: Idea servis, 2019. ISBN 978-80-85970-92-0.
- [21] JEŽEK, Jiří a kolektiv. *Regionální rozvoj* [online]. Západočeská univerzita v Plzni, 2014 [cit. 2024-05-02]. ISBN 978-80-261-0462-9. Dostupné z: https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/16467/1/Regionalni_rozvoj.pdf?fbclid=IwAR2jRUXZTi-zdW3l2Wz6QsRq3n6MkxZB3BPrzZrHFGHfYif-PoZMj6tHpl
- [22] HOLEŠINSKÁ, Andrea. *Destinační management jako nástroj regionální politiky cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2012. ISBN 978-80-210-5847-7.
- [23] Pojem mikroregion. *Mikroregion* [online]. 2024 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/13-2105-05-v letech 2000 az 2004-7 1 mikroregiony>
- [24] FORET, Miroslav a Věra FORETOVÁ. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2001. Manažer. ISBN 80-247-0207-X.
- [25] Podhostýnský mikroregion. *O mikroregionu* [online]. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.podhostynsko.cz/o-mikroregionu/>
- [26] Informace o rozhledně Kelčský Javorník. *Rozhledna Kelčský Javorník* [online]. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://rozhledny.webzdarma.cz/kelcsky.htm>
- [27] *Poskytnuté materiály – Příloha 1, Investiční záměr - Rozhledna Kelčský Javorník*. 2013.
- [28] *Poskytnuté materiály – Příloha 4, Žádost o dotaci - Rozhledna Kelčský Javorník*. 2013.

- [29] *Poskytnuté materiály – Příloha 8, MZ 2017 - Rozhledna Kelčský Javorník*. 2017.
- [30] *Poskytnuté materiály - Příloha 3, Splnění indikátorů - Rozhledna Kelčský Javorník* 2016.
- [31] Regionální satelitní účet cestovního ruchu. *CZSO - Regionální satelitní účet cestovního ruchu* [online]. 2023 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/rtsa_cr
- [32] Pojem HPH. *Cestovní ruch z makroekonomického pohledu* [online]. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/0207009001>
- [33] ROP Střední Morava. *ROP Střední Morava* [online]. 2007 - 2013 [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/rop-sm.programovy.pdf
- [34] HDP na obyvatele. *Eurostat* [online]. [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20230220-1>
- [35] Měření návštěvnosti rozhledny Kelčský Javorník. *Měření návštěvnosti* [online]. [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://www.mereninavstevnosti.cz/Steзка2.aspx?nodeid=134139>
- [36] Návštěvnost turistických cílů 2022. *CzechTourism, Tourdata* [online]. c2024 [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turisticky-ch-cilu-2022/>
- [37] Mapa projektů. *DotaceEU – mapa projektů* [online]. c2024 [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/mapa-projektu>
- [38] Prioritní osy a celkové alokace ROP Střední Morava. *Zhodnocení ROP Střední Morava* [online]. [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/28543430-Zhodnoceni-rop-stredni-morava-ing-hana-linhartova-vedouci-oddeleni-metodiky-urad-regionalni-rady-regionu-soudrznosti-stredni-morava.html>
- [39] Hlavní ukazatele národního hospodářství a cestovního ruchu v ČR. *ČSU - cestovní ruch* [online]. 2024 [cit. 2024-05-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/tsa_hlavni_ukazatele_narodniho_hospodarstvi_a_cestovniho_ruchu_v_cr
- [40] Vybrané ukazatele podle regionů soudržnosti NUTS2 v ČR – ubytovací zařízení. *Ukazatele regionu soudržnosti NUTS2* [online]. 2024 [cit. 2024-05-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/vybrane_ukazatele_podle_regionu_soudrznosti_nuts2_v_cr
- [41] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4566-7.
- [42] *Kohezní politika 2014 - 2020* [online]. Publications Office of the European Union, c2015 [cit. 2024-05-12]. ISBN 978-92-79-34796-2. Dostupné z: https://wayback.archive-it.org/12090/20221203224508/https://ec.europa.eu/inea/sites/default/files/cba_guide_cohe-sion_policy.pdf

8 Seznam použitých zkratek a symbolů

CR	- Cestovní ruch
ČR	- Česká republika
ČSÚ	- Český statistický úřad
EAGGF	- Orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu
ECU	- Evropská měnová jednotka
EFRR	- Evropský fond pro regionální rozvoj
EMFF	- Evropský rybářský fond
ENRAF	- Evropský námořnický fond a rybářský fond a akvakulturní fond
ESF	- Evropský sociální fond
ESI	- Evropské strukturální a investiční fondy
EU	- Evropská unie
EZFRV	- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FAST	- Fakulta stavební
HDP	- hrubý domácí produkt
HPH	- hrubá přidaná hodnota
LAU	- místní administrativní jednotky
NERV	- Národní ekonomická rada vlády
NOK	- Národní orgán pro koordinaci
NSRR	- Národní strategický referenční rámec
NUTS	- Jednotná nomenklatura územních statistických jednotek
OP	- operační program
PO	- programové období
ROP	- Regionální operační program
SM	- Střední Morava
UNWTO	- Světová organizace cestovního ruchu
VUT	- Vysoké učení technické

9 Seznam použitých obrázků

OBRÁZEK 1 - ROZPOČET EU S POROVNÁNÍM POLITIKY SOUDRŽNOSTI, ZDROJ: [1].....	13
OBRÁZEK 2 - ROZDĚLENÍ REGIONU SOUDRŽNOSTI, ZDROJ: [6]	16
OBRÁZEK 3 - ODZNAK PODHOSTÝNSKÝ MIKROREGION, ZDROJ: [25].....	39
OBRÁZEK 4 - STAVEBNÍ VÝKRESY ROZHLEDNY KELČSKÝ JAVORNÍK, ZDROJ: POSKYTNUTÉ MATERIÁLY OD SDRUŽENÍ PODHOSTÝNSKÝ MIKROREGION.....	40
OBRÁZEK 5 A 6 - VÝHLED Z ROZHLEDNY KELČSKÝ JAVORNÍK A RESTAURACE NA TESÁKU, FOTO - AUTOR.....	48
OBRÁZEK 7 A 8 - ROZHLEDNA KELČSKÝ JAVORNÍK A TURISTICKÁ STEZKA K ROZHLEDNĚ, FOTO – AUTOR.....	49

10 Seznam použitých tabulek

TABULKA 1 - REGIONÁLNÍ ČLENĚNÍ NUTS	15
TABULKA 2 - HDP NA OBYVATELE	17
TABULKA 3 - JEDNOTKY LAU	17
TABULKA 4 - PŘEHLED FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ MEZI CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY ZA PO 2007 – 2013	24
TABULKA 5 - PŘEHLED FINANCOVÁNÍ A ČASOVÝ PLÁN VÝSTAVBY ROZHLEDNY KELČSKÝ JAVORNÍK	41
TABULKA 6 - HODNOTÍCÍ INDIKÁTOR Č. 1.....	42
TABULKA 7 - HODNOTÍCÍ INDIKÁTOR Č. 2.....	42
TABULKA 8 - HODNOTÍCÍ INDIKÁTOR Č. 3.....	43
TABULKA 9 - HODNOTÍCÍ INDIKÁTOR Č. 4.....	43
TABULKA 10 - DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ K INDIKÁTORU Č. 4	44
TABULKA 11 - HODNOTÍCÍ INDIKÁTOR Č. 5	44
TABULKA 12 - NUMERICKÉ STANOVENÍ POČTU NÁVŠTĚVNÍKŮ K INDIKÁTORU Č. 5	45
TABULKA 13 - PRIORITY OSY A PŘEHLED PROJEKTŮ	50
TABULKA 14 - SROVNÁNÍ HPH REGIONŮ SOUDRŽNOSTI.....	51
TABULKA 15 - MAKROEKONOMICKÝ UKAZATELE.....	51
TABULKA 16 - POČET ZAMĚSTNANCŮ V CR.....	51
TABULKA 17 - UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ - REGION SOUDRŽNOSTI SM	52

11 Seznam použitých grafů

GRAF 1 - ROZDĚLENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZA PO 2004 – 2006, ZDROJ: [13].....	23
GRAF 2 - ROZDĚLENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZA PO 2014 – 2020, ZDROJ: [16].....	26
GRAF 3 - ROZDĚLENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZA PO 2021– 2027, ZDROJ: [17].....	27
GRAF 4 - CELKOVÝ POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ ROZHLEDNY KELČSKÝ JAVORNÍK ZA OBDOBÍ 2017 – 2023, ZDROJ: [35]..	46
GRAF 5 - NÁVŠTĚVNOST TURISTICKÝCH CÍLŮ ZA ROK 2022, ZDROJ: [36].....	47
GRAF 6 - POČET PROJEKTŮ ZA PO 2007 - 2013, ZDROJ: [37].....	49
GRAF 7 - FINANČNÍ RÁMEC A PRIORITY OSY ROP SM, ZDROJ: [38]	50